

Društvo sa ograničenom odgovornošću

Inovaciono preduzetnički centar

"TEHNOPOLIS"

Broj

504/23

Datum

17.03.2023.

Tehnopolis
Inovaciono Preduzetnički Centar

**Godišnji izvještaj o poslovanju
Inovaciono preduzetničkog centra
Tehnopolis sa finansijskim iskazima
za 2022. godinu**

Nikšić
mart, 2023. godine

Sadržaj:

1. Uvod.....	3
2. Sažetak.....	3
3. Osnovni podaci o društvu	6
4. Kadrovska struktura.....	7
5. Objekat IPC Tehnopolis.....	7
5.1. Status svojine nepokretnosti u državi IPC Tehnopolis	9
5.2. Projekat rekonstrukcije prostora u Domu revolucije Nikšić – Dom digitalne revolucije	9
5.3. Ustupanje na korišćenje poslovnog prostora u objektu Instituta Crne metalurgije Nikšić	10
6. Biznis inkubator	10
6.1. Osnovni cilj	10
6.2. Specifični ciljevi.....	10
6.3. Indikatori uspješnosti.....	11
6.4. Realizovano u periodu izveštavanja.....	11
7. Projektne aktivnosti.....	14
7.1. Osnovni cilj	14
7.2. Specifični ciljevi	14
7.3. Realizovano u periodu izveštavanja.....	15
7.4. Ciljevi za 2023. godinu	19
8. Programske aktivnosti	20
8.1. Osnovni cilj	20
8.2. Realizovano u periodu izveštavanja.....	20
8.3. Ciljevi za 2023. godinu	22
9. Biotehnološka laboratorija.....	22
10. Laboratorija za industrijski dizajn – TECH Lab	23
10.1. Podrška i organizovane obuke.....	24
10.2. Komercijalne usluge	24
10.3. Stavljanje glodalice i struga u funkcionalno stanje.....	24
10.4. Opremanje TechLab-a i izmještanje opreme u prostor ICM-a.....	25
10.5. Opšti ciljevi za 2023. godinu	25
11. Data centar.....	26
12. Marketing	29
13. Unapređenje saradnje na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.....	32
14. Unapređenje kapaciteta zaposlenih	33

15. Doprinos realizaciji S3	34
16. Nagrade i priznanja	35
17. Finansijski izvještaj	35
17.1. Kontrole nadležnih organa	35
17.2. Poslovanje u 2022. godini	37

1. Uvod

Vlada Crne Gore je na sjednici od 06. juna 2013. godine donijela Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Inovaciono preduzetničkog centra - Tehnopolis Nikšić“, kao i Statut Društva. Registracija Tehnopolisa u Centralni registar privrednih subjekata – CRPS, izvršena je 11. septembra 2014. godine i od tog datuma je počeo s radom u privremenim poslovnim prostorijama koje je obezbijedila Opština Nikšić. Građevinski radovi na poslovnoj zgradi Tehnopolisa su završeni u avgustu 2016. godine, čime su stvoreni uslovi za pružanje pune podrške preduzetnicima, preduzećima, inovatorima kao i naučnicima i na taj način je zaokružena infrastruktura koja je potrebna za obavljanje osnovne djelatnosti Društva. Tehnopolis je zvanično otvoren 17. septembra 2016. godine. Misija IPC Tehnopolis jeste podrška unapređenju nacionalnog inovacionog i preduzetničkog sistema u Crnoj Gori kroz sprovođenje skupa aktivnosti čija realizacija će razviti i unaprijediti inovacione kapacitete i inovacionu infrastrukturu za potrebe ukupnog održivog ekonomskog razvoja Crne Gore. Vizija IPC Tehnopolis je da postane međunarodno prepoznatljiv i kredibilan centar inovacione djelatnosti u Crnoj Gori koji vrši aktivnosti razvoja inovativnog preduzetništva, modernizaciju i unapređenje konkurentnosti privrede, kreiranja novih znanja, razvoja i primjene inovacija proizvoda i procesa, upotrebe inovativnih tehnologija, uvođenja novih poslovnih modela, kao i razvoj kapaciteta i infrastrukture potrebne za podršku navedenim aktivnostima. Inovaciono preduzetnički centar Tehnopolis u obavezi je da izvještava Vladu o svom radu i napretku, te je ovaj izvještaj pripremljen u tu svrhu. Izvještaj se odnosi na period rada od 01. januara do 31. decembra 2022. godine i dostavlja se nadležnom Ministarstvu nauke i tehnološkog razvoja.

2. Sažetak

Ključni cilj rada IPC Tehnopolisa je stvaranje i unapređenje uslova za kreiranje i razvoj inovativnih ideja, usluga i proizvoda pojedinaca, startupova i preduzeća u Crnoj Gori. Tehnopolis je i tokom 2022. godine intenzivno radio na postizanju ovog cilja kroz:

- Jačanje ljudskih i infrastrukturnih kapaciteta inovativnog i preduzetničkog ekosistema u Crnoj Gori
- Kreiranje novih i unapređenje postojećih programa podrške razvoju inovacija u Crnoj Gori
- Unapređenje saradnje među akterima inovativnog i preduzetničkog ekosistema u Crnoj Gori, njihovu promociju i umrežavanje na međunarodnom nivou
- Unapređenje ambijenta za kreiranje i razvoj inovativnih ideja, usluga i proizvoda u Crnoj Gori

Na dan 31. 12. 2022. godine IPC Tehnopolis Ugovorom o radu zapošljava 27 zaposlenih, od čega je u Centru za razvoj preduzetništva i upravljanje projektima angažovano 6 (šest)

zaposlenih, u Centru za podršku poslovanju angažovano je 10 (deset) zaposlenih a u Centru za programske aktivnosti i razvoj istraživanja angažovano je 8 (osam) zaposlenih. Od ukupnog

broja zaposlenih devetnaest (72%) ima visoku stručnu spremu a preostalih osam zaposlenih (28%) posjeduju srednju stručnu spremu. U IPC Tehnopolis angažovano je petnaest žena (56%) i dvanaest muškaraca (44%). Prosjek godina zaposlenih je 37. U odboru direktora, kao ključnom organu vlasti, koji ima pet članova, nalaze se predstavnici privrednog sektora, kao i predstavnica Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja. U dijelu unapređenja kadrovskih kapaciteta IPC Tehnopolis je i prethodne 2022. godine posvetio značajnu pažnju dodatnim edukacijama i usavršavanjima zaposlenih kako kroz internu razmjenu znanja i iskustava tako i kroz prisustvo brojnim radionicama, obukama, treninzima, studijskim posjetama na nacionalnom ali i međunarodnom nivou. Prostorni kapaciteti zgrade u kojoj je smješten IPC Tehnopolis su u potpunosti popunjeni te je Odlukom Skupštine Opštine Nikšić 27.12.2022. godine, za potrebe smještanja novonabavljene opreme i proširivanja infrastuktumih kapaciteta od strane Opštine Nikšić dat na korišćenje prostor u objektu Instituta za crnu metalurgiju, površine 182 m², bez naknade, na period od jedne godine uz mogućnost produženja vremena korišćenja do pet godina. Takođe, u martu 2022. godine Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, u saradnji sa Opštinom Nikšić koja je dala na korišćenje prostor površine 828 m² u okviru Doma revolucije, dostavljen je zahtjev za prijavu i finansiranje kapitalnog projekta Dom digitalne revolucije, koji je i uvršten u kapitalni budžet za 2023 godinu u iznosu od 186,300.00 €. Vrijednost projekta iznosi 1.1 milion eura i realizacijom ovog projekta stvoriće se preduslovi za smještanje dijela visoko tehnološke opreme iz Laboratorije za industrijski dizajn, otvaranje novog Coworking prostora, kancelarijskog prostora za mikro i male kompanije; Studija za postprodukciju tona, slike i animaciju, Crowdfunding studija, Multimedijalne sale i Sale za sastanke.

U 2022. godini kroz međunarodne projekte koji su finansirani iz EU fondova, nabavljena je oprema u vrijednosti blizu 400,000.00 € kojom se unapređuju kapaciteti IPC Tehnopolis i stvaraju uslovi za značajniju i kompletniju podršku startapovima u razvoju inovacione kulture.

Kroz 7 različitih programa podrške IPC Tehnopolis je pružio podršku za blizu 50 timova, pojedinaca, mikro, malih preduzeća a sve u cilju razvoja inovativnog preduzetništva, modernizacije i unapređenja konkurentnosti privrede, kreiranje novih znanja, razvoja i primjene inovacija proizvoda i procesa, upotreba inovativnih tehnologija, uvođenje novih poslovnih modela. Konkretno, podršku Biznis inkubatora u 2022. godini dobilo je 14 stanara. Dodatno, kroz rad Biotehnološke laboratorije podržano je blizu 50 poljoprivrednih proizvođača, dok je kroz TechLab Tehnopolis i Data centar pružena podrška za 7 inovatora kroz izradu djelova za njihove projekte tehnologijama 3D štampe i CNC obrade i 3D medelovanja i izradu tehničke dokumentacije odnosno korišćenje AI klastera u Data centru.

Posebna pažnja u 2022. godini, bila je usmjerena na dodatno umrežavanje i jačanje saradnje sa svim ključnim akterima u oblastima inovacija i preduzetništva na nacionalnom tako i regionalnom i međunarodnom nivou. Na nacionalnom nivou, fokus u 2022. godini bio je produbljivanje saradnje sa fakultetskim jedinicama Univerziteta Crne Gore, Univerziteta Donja Gorica ali i sa srednjim školama u Crnoj Gori, što je rezultiralo opremanjem dva kabineta za robotiku i mehatroniku. Sa druge strane aktivnim učešćem na brojnim međunarodnim događajima koji promovišu inovacionu kulturu i uspostavljanjem partnerstava u okviru kreiranja novih projektnih aplikacija za nove pozive IPC Tehnopolis i dalje dodatno osnažuje svoju poziciju respektabilnog i pouzdanog partnera na međunarodnom nivou. U toku 2022. godine IPC Tehnopolis je radio na ukupno 21 projektu (19 međunarodnih i 2 nacionalna), od čega je njih 12 završeno do 31.12.2022. godine.

U cilju podsticanja inovacione kulture i jačanja programskih aktivnosti IPC Tehnopolis a sve u skladu sa prioritetima strategije pametne specijalizacije organizovano je 20 obuka, 5 radionica i 62 različita događaja.

Zaposleni IPC Tehnopolis su članovi različitih radnih grupa za izradu zakonskih rješenja ali i izradu raznih strategija tematski povezanih sa radom IPC Tehnopolis. IPC Tehnopolis je bio učesnik na brojnim sajmovima u zemlji i inostranstvu ali svoj rad promovisan i širom EU, zahvaljujući bazi brojnih kontakata ostvarenim kroz projektne aktivnosti a koja je u 2022.

značajno proširena. IPC Tehnopolis je u 2022. godini dobitnik nagrade na konkursu Unije poslodavaca za društveno odgovorno poslovanje za 2022. godinu u kategoriji "briga za zajednicu"; nacionalni pobjednik takmičenja Evropske komisije za najbolju ideju u oblasti promocije preduzetništva u kategoriji „Unaprjeđenje poslovnog okruženja i podrška digitalnoj tranziciji“; finalista Interreg Project Slam takmičenja za najbolji projekat u 2022. godini (CODE, 2CODE i CROWN).

U toku 2022. godine nijesu riješena dva najznačajnija izazova u funkcionisanju IPC Tehnopolis:

- Predfinansiranje i kofinansiranje međunarodnih EU projekata

Pitanje sistemskog rješenja predfinansiranja i kofinansiranja EU projekata se nakon brojnih inicijativa i sastanaka našlo na dnevnom redu Savjeta za inovacije i pametnu specijalizaciju, kao pitanje od velikog značaja. Ključnu ulogu u daljem rješavanju ovog pitanja, potencijalnog kreiranja Revolving fonda za sve korisnike ima Ministarstvo finansija te se od njih očekuju dalji koraci i prijedlozi rešenja.

- Državna pomoć

U oktobru 2022. godine IPC Tehnopolis se Agenciji za zaštitu konkurencije obratio zahtjevom za izmjenу stava Agencije na osnovu kojeg se sredstva koja Tehnopolis prima za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa, predstavljaju pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć). Do 31. Decembra 2022. godine od Agencija za zaštitu konkurencije nije donijela odluku o dostavljenom zahtjevu.

3. Osnovni podaci o društvu

1.	Naziv privrednog društva	Društvo sa ograničenom odgovornošću Inovaciono preduzetnički centar "TEHNOPOLIS" Nikšić
	Skraćeni naziv	„TEHNOPOLIS“ DOO
	Sjedište	Nikšić, Radoja Dakića bb
	Telefon/fax	+382 40 280 431
	Web E-mail	www.tehnopolis.me office@tehnopolis.me
2.	Broj upisa u Centralni registar Privrednog suda	5-0706064
3.	Poreski identifikacioni broj	03009645
4.	Transakcioni računi	510-88080-28 CKB 535-15602-27 Prva banka
5.	Šifra djelatnosti	7022
6.	Uprava preduzeća	Đorđije Malović Izvršni direktor

7	Osmi, aktuelni saziv OD je imenovala Vlada, 09. septembra 2021. godine	Zoran Čolaković, predsjednik Odbora direktora, specijalista matematike i računarskih nauka, Elektroprivreda Crne Gore; Marijeta Barjaktarović Lanzardi, član, magistar političkih nauka,
		Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja; Nikola Milić, član, spec. sc. građevine, Željeznica Crne Gore; Veselin Škuletić, član, diplomirani inženjer elektrotehnike, Elektroprivreda Crne Gore; Tijana Perović, član, specijalista hemijske tehnologije.

4. Kadrovska struktura

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, usvojenim 04. maja 2022. godine sistematizovana su 24 radna mjesta sa 29 izvršilaca. U 2022. godini prosječan broj zaposlenih u IPC Tehnopolis je 27, a na dan 31. decembar 2022. godine IPC Tehnopolis je imao 27 zaposlenih.

Od ukupnog broja zaposlenih, devetnaest zaposlenih, 72% posjeduje VII nivo kvalifikacije dok njih osam odnosno 28% posjeduje IV nivo kvalifikacije. Među zaposlenima su tri magistra i jedan doktorand.

Od ukupnog broja zaposlenih petnaest je žena (56%) i dvanaest muškaraca (44%). Prosjek godina zaposlenih je 37. Dvije žene nalaze se u top menadžmentu IPC Tehnopolis.

U izvještajnom periodu u IPC Tehnopolis nema značajnije fluktuacije zaposlenih, jedan zaposleni je otkazao ugovor o radu dok su dva zaposlena započela radni angažman u toku 2022. godine.

Odbor direktora je nakon objavljivanja Javnog konkursa i sprovedenog postupka za izbor izvršnog direktora, dana 04. aprila 2022. godine donio odluku o izboru g-dina Đorđija Malovića za izvršnog direktora IPC Tehnopolis, na period od četiri godine.

5. Objekat IPC Tehnopolis

Objekat u kojem IPC Tehnopolis obavlja djelatnost u vlasništvu je Vlade Crne Gore i zvanično je otvoren 17.09.2016. godine. Ovaj objekat raspolaže modernim i funkcionalnim prostorom bruto površine cca 2.000 m² i uključuje kancelarijski prostor za smještaj stanara, mikro, malih i srednjih preduzeća, Biotehnošku laboratoriju – BioLab u ukupnoj površini od 75.14 m², Laboratoriju za industrijski dizajn - TechLab u ukupnoj površini od 87.38 m², Data centar površine 38.14 m², sale za sastanke, multimedijalnu salu, kafe i Coworking prostor - Code Hub Nikšić čiji prostor zauzima površinu od 200 m² i ima 30 mjesta za rad. U sklopu Code Hub-a nalaze se i kabine za skype sastanke, soba za relaksaciju i kuhinja koja je na raspolaganju svim korisnicima zajedničkog prostora. Objekat IPC Tehnopolis projektovan je, po najvišim

standardima i predstavlja reprezentativan razvojni centar opštine Nikšić.

5.1. Status svojine nepokretnosti u državini IPC Tehnopolis

Prilikom osnivanja IPC Tehnopolis, u Odluci o osnivanju i Statutu je utvrđeno da osnivački kapital društva pored 30.000,00 € novčanog kapitala predstavlja i zgrada nekadašnjeg Doma vojske u Nikšiću. Na osnovu Odluke i Statuta, ovlašćeni predstavnik Tehnopolisa je Upravi za nekretnine PJ Nikšić podnio inicijalni zahtjev za upis prava svojine DOO „Tehnopolis“ nad nepokretnostima pobrojanim u navedenim aktima. Nakon ovog momenta došlo je do izmjena Odluke o osnivanju i Statuta u dijelu osnovnog kapitala društva na način što je ispod nepokretnosti pobrojanih dodat stav da „svojinska ovlašćenja nad pobrojanim nepokretnostima vrši Vlada Crne Gore“. U postupku za upis prava u korist IPC Tehnopolis pred katastrom se zastalo iz razloga što tako formulisan član u osnivačkim aktima, ne može biti osnov (clausula intabulandi) za upis prava svojine. Iz izloženog se zaključuje da postoji potreba definisanja statusa zgrade i na osnovu zauzetog stava potrebno je izvršiti izmjene Odluke o osnivanju i Statuta te samim tim i faktičkog kapitala društva.

Sa tim u vezi, Odbor direktora je na osnovu zaključaka sa sjednice koja je održana 25. 07 2019. Ministarstvu nauke uputio inicijativu za izmjene osnivačkih akata društva Statuta i Odluke o osnivanju i predložio sledeće:

- Da Osnivač izvrši izmjene i dopune Odluke o osnivanju i Statuta IPC Tehnopolis na način da ukloni nenovčani kapital društva u vidu nepokretnosti pobrojanih u listu nepokretnosti broj 3746 KO Nikšić;
- Da Osnivač dopuni navedene osnivačke akte ili drugim odgovarajućim pravnim aktom da saglasnost da IPC Tehnopolis izvrši upis prava upravljanja i plodouživanja na navedenoj nepokretnosti i da na taj način stekne pravo na upravljanje kao i pravo da korisnicima biznis inkubatora i drugim licima daje u zakup prostorije kojima raspolaže;
- Da se nakon izvršenja navedenih promjena, stanje kapitala evidentira u javnim evidencijama.

Krajem jula 2022. godine održan je sastanak sa ministarkom nauke i tehnološkog razvoja g-đom Biljanom Šćepanović i saradnicima. Predstavници ministarstva su upoznati sa ovim pitanjem i sugerisano je da se Ministarstvu finansija uputi inicijativa za rješavanje statusa objekta u kojem IPC Tehnopolis posluje.

5.2. Projekat rekonstrukcije prostora u Domu revolucije Nikšić – Dom digitalne revolucije

Usljed popunjenosti prostornih kapaciteta u objektu u kome obavlja djelatnost, IPC Tehnopolis se početkom 2020. godine obratio Opštini Nikšić zahtjevom za ustupanje na korišćenje prostora u Domu revolucije Nikšić. U aprilu 2020. godine zaključen je Ugovor o davanju na korišćenje poslovnog prostora u objektu Doma revolucije između Opštine Nikšić i Ministarstva nauke, koje je u tom periodu vršilo nadzor nad radom IPC Tehnopolis. Navedenim Ugovorom, poslovni prostor površine 828 m² ustupljen je na korišćenje IPC Tehnopolis, na neodređeno vrijeme.

Nakon zaključivanja navedenog ugovora, izrađeno je idejno rješenje rekonstrukcije poslovnog prostora na koje je Glavni gradski arhitekta izdao saglasnost nakon čega je izrađen glavni projekat rekonstrukcije prostora kao i revizija glavnog projekta.

Za realizaciju projekta rekonstrukcije i opremanja navedenog poslovnog prostora neophodno je obezbijediti finansijska sredstva u iznosu od 1,1 milion €.

U ovom prostoru planirano je smještanje:

- Laboratorije za industrijski dizajn – 3D centra;
- Coworking prostora Code Hub Nikšić;
- Kancelarijskog prostora za mikro i male kompanije;
- Sudija za postprodukciju tona, slike i animaciju;
- Opreme za gaming industriju
- Crowdfunding studija;
- Multimedijalne sale;
- Sale za sastanke.

Zakonom o budžetu za 2023. godinu , projekat "Dom digitalne revolucije" uvršten je u kapitalni budžet Uprave za kapitalne projekte za 2023. godinu sa iznosom od 186,300.00 €.

5.3. Ustupanje na korišćenje poslovnog prostora u objektu Instituta Crne metalurgije Nikšić

Kako su postojeći prostorni kapaciteti IPC Tehnopolis zauzeti a kroz EU projekte finansirana nabavka opreme namijenjene nadogradnji kapaciteta kako Laboratorije za industrijski dizajn tako i Biotehnoške laboratorije, u toku 2022. godine javila se potreba za dodatnim prostorom kako bi se nabavljena oprema stavila u funkciju. U cilju iznalaženja rješenja, a na osnovu zaključaka sa sjednice Odbora direktora, menadžment IPC Tehnopolis se obratio predsjedniku Opštine Nikšić zahtjevom za ustupanje prostora koji se nalazi u okviru kompleksa objekata Instituta za crnu metalurgiju AD Nikšić.

Skupština opštine Nikšić, na sjednici održanoj 27.12.2022. godine, donijela je odluku o davanju na korišćenje, bez naknade na period od godinu dana uz mogućnost produžavanja vremena korišćena do pet godina, poslovnog prostora u objektu Instituta za crnu metalurgiju AD Nikšić, Rudo polje, upisanog u listu nepokretnosti 3431 KO Nikšić, površine 182m².

6. Biznis inkubator

6.1. Osnovni cilj

Osnovni cilj biznis inkubatora IPC Tehnopolis je razvoj inovativnog preduzetništva, modernizacija i unapređenje konkurentnosti privrede, kreiranje novih znanja, podsticanja i primjene inovacija proizvoda i procesa, upotreba inovativnih tehnologija, uvođenje novih poslovnih modela, kao i razvoj kapaciteta potrebnih za podršku navedenim aktivnostima.

6.2. Specifični ciljevi

Specifični ciljevi biznis inkubatora u periodu januar 2022. – decembar 2022. su bili sljedeći:

1. kreiranje i sprovođenje aktivnosti i programa podrške razvoju poslovnih ideja, sa fokusom na inovativne poslovne ideje;
2. unapređenje znanja i vještina u preduzetničkom ekosistemu u Crnoj Gori u skladu sa prepoznatim potrebama kroz organizaciju različitih edukativno-promotivnih formata događaja;
3. unapređenje sistema apliciranja, podrške, monitoringa i evaluacije i izlaska na tržište iz biznis inkubatora IPC Tehnopolis i usklađivanje sa primjerima najbolje prakse u Evropskoj uniji;
4. izgradnja kapaciteta zaposlenih u biznis inkubatoru IPC Tehnopolis;
5. širenje mreže međunarodnih partnera.

6.3. Indikatori uspješnosti

Indikatori uspješnosti rada biznis inkubatora u periodu januar 2022. – decembar 2022. su definisani na sledeći način:

1. broj razvijenih programa podrške za aplikante;
2. broj polaznika programa podrške;
3. broj mentorskih sesija za stanare i polaznike programa podrške;
4. broj podržanih inovatora;
5. broj stanara Biznis inkubatora;
6. broj novih stanara Biznis inkubatora.

6.4. Realizovano u periodu izveštavanja

U toku izveštajnog perioda pored Biznis inkubatora, koji je pružio podršku za 14 stanara u cilju razvoja i unapređenja njihovih poslovnih ideja, IPC Tehnopolis je realizovao i 6 programa podrške, u okviru kojih je održano 97 mentorskih sesija u kojima je učestvovalo 32 tima.

U izveštajnom periodu Biznis inkubator je u svoj program podrške uvrstio 4 nova stanara: New additive, Common Data Stack, Renergy, Virto Studio koji su dobili podršku pri registraciji preduzeća, u dijelu razvoja ideje, umrežavanja i informisanjima o svim dostupnim mjerama podrške. New additive je dobio i infrastrukturnu podršku i počeo koristiti i kancelarijski prostor u kojem je oformio i "DIGINN 3D HUB" sa šest firmi članica. Virto Studio je pored navedene podrške koristio i usluge DATA centra IPC Tehnopolis.

Svim ostalim stanarima Biznis inkubatora, tokom izveštajnog perioda kontinuirano je pružana podrška shodno aktuelnim ugovorima i pojedinačnim potrebama timova.

Pored navedene redovne podrške biznis inkubatora, IPC Tehnopolis je u toku izveštajnog perioda razvio i implementirao više specifičnih i ciljanih programa podrške razvoju inovativnih preduzetničkih ideja u svrhu povezivanja sopstvenih snaga u istraživanju i inovacijama s potrebama privrede, odgovarajući na koherentan način na rastuće mogućnosti i razvoj tržišta, povezivanje istraživačko-inovacionih resursa s ograničenim brojem determinisanih prioriternih privrednih oblasti definisanih kao prioritete u relevantnim strateškim dokumentima.

Realizovani su sljedeći programi podrške:

1. BoostMeUp – druga generacija programa predakceleracije u Crnoj Gori;
2. RISE – Regionalni inkubator za socijalne preduzetnike;
3. EIT Jumpstarter program – European Institute of Innovation and Technology;
4. EIB Innovation Support programme for the Western Balkans;
5. CROWN program – Crown of entrepreneurial ideas for success;
6. CRAFTINNO.

Kroz navedene programe podrške koje je IPC Tehnopolis samostalno ili sa partnerima implementirao u toku izvještajnog perioda, pružena je podrška za 32 razvojna tima, startapa ili mikro preduzeća u cilju razvoja njihovih inovativnih preduzetničkih ideja.

Razvojem i implementacijom navedenih programa pružio se značajan doprinos jačanju inovativnog ekosistema u Crnoj Gori kroz razvoj modela finansiranja i pristupa kapitalu, kreiranje i širenje znanja, povećanje dostupnosti talenata, razvoj preduzetničke kulture i olakšan pristup tržištu, te je napravljen još jedan korak u stvaranju potrebnih preduslova da se Crna Gora u skladu sa ciljevima S3 Strategije priključi inicijativi Evropske unije kojom se potencira novi model ekonomskog razvoja na nacionalnom ili regionalnom nivou zasnovan na ciljanoj podršci naučno-istraživačkim i inovativnim aktivnostima.

Kroz **BoostMeUp program**, podršku su dobila 32 razvojna tima sa inovativnim idejama, od čega je 19 timova odabrano da u okviru Bootcamp-a programa prezentuje svoje ideje i radi sa predstavnicima konzorcijuma projektnih partnera i međunarodnim, regionalnim i nacionalnim mentorima. U toku izvještajnog perioda, šest najbolje ocijenjenih ideja iz Bootcamp-a sa najvećim potencijalom za rast i razvoj su odabrani i dobili su podršku kroz višemjesečni program predakceleracije koji je podrazumijevao i finansijsku podršku od po 6,000.00 € po timu: Flash, Flatoro, Honey SWAT, Parkeasy, Heart Shaped, BeeBeep, uz mentorski program u 6 modula, korišćenje resursa Data centra, Laboratorije za industrijski dizajn – TechLab Tehnopolis, FILA inovacione laboratorije, Biotehnoške laboratorije – BioLab Tehnopolis, kao i korišćenje coworking prostora i ostale infrastrukture partnera. Četiri tima Spectro, ButtMade, KNAP design, NFT go su dobila nefinansijsku podršku koja se sastoji od mentorskog programa u 6 modula, usluge korišćenja resursa Data centra, Laboratorije za industrijski dizajn – TechLab Tehnopolis, FILA inovacione laboratorije, Biotehnoške laboratorije – BioLab Tehnopolis, kao i korišćenje coworking prostora i ostale infrastrukture partnera.

Kroz prvu generaciju **RISE programa** je podržano 28 razvojnih timova sa inovativnim idejama od čega je 8 timova odabrano da u okviru prve faze programa prezentuje svoje ideje i radi sa predstavnicima konzorcijuma projektnih partnera i međunarodnim, regionalnim i nacionalnim mentorima. Tokom izvještajnog perioda od navedenih 8 timova, odabrana su dva tima koja su nastavila sa razvojem svojih ideja kroz RISE regionalni program inkubacije. Dodatno, tokom 2022. godine implementirana je druga generacija RISE regionalnog programa, te je IPC Tehnopolis podržao razvoj ideja iz oblasti socijalnog preduzetništva za još 5 ideja: Čisto na klik, Earth Soldiers, ESAC, Fortunal, Montenegro Explorer, Prezla, Social Gaednes kroz prvu fazu programa, tj. fazu Ideacije, kako bi na kraju iste odabrao 2 tima (Earth Soliders i Prezla) koji su razvijali svoje ideje kroz RISE regionalni program inkubacije.

Cilj RISE-a je unapređivanje ekosistema socijalnog preduzetništva Zapadnog Balkana i omogućavanje mladim ljudima da razviju inovativna društvena rješenja čime doprinose pomirenju i saradnji u regionu.

EIT Jumpstarter program je vodeći, među-industrijski predakceleracijski program Evropskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT), ima za cilj da podrži razvoj preduzetništva i inovacija na području centralno-istočne i južne Evrope, uvezujući inovativna rješenja sa industrijskom tražnjom. IPC Tehnopolis je organizovao radionicu gdje je timove upoznao s EIT Jumpstarter programom, uslovima takmičenja, kriterijumima za prijavu, načinom apliciranja, a kasnije i mentorskim radom pomogao izradu aplikacije za program za deset timova Common Data Stack, Renenergy, Prezla, Earth Soldiers, Montenegro Space Resach, Honey SWAT, ButtMade, Flash, Detahes, BeeBeep.

Tokom izvještajnog perioda je rađeno na unapređenju sistema podrške biznis inkubatora kroz izgradnju kapaciteta kroz program **EIB Innovation Support programme for the Western Balkans**. Navedeni program, uz izgradnju kapaciteta i poboljšanja metodologije rada Biznis inkubatora, ima za cilj potencijalno usklađivanje sa primjerima najbolje prakse u Evropskoj uniji, te da omogućiti potencijalno umrežavanje sa relevantnim institucijama poput naučno-

poslovnog parka Tehnopol iz Estonije. Kroz ovaj program omogućene su i mentorske sesije iz oblasti finansija za 4 tima koji su i prethodno bili u sistemu podrške IPC Tehnopolis.

U okviru **CROWN** projekta implementiran je program podrške za tri tima: Amatum, Stereo art i MedPack. U okviru navedenog programa podrške kreirana je *crowdfunding* kampanja i na taj način su u najvećoj mjeri pripremljeni za izlazak na globalne *crowdfunding* platforme. (detaljnije u dijelu Projekti)

Projekat **CRAFTINNO** je podsticao uvođenje aditivne i CNC tehnologije u 10 tradicionalnih zanatskih preduzeća ili onih koji namjeravaju da počnu da koriste ove tehnologije (Bad Brain, Chodex studio, Kop design, Herbs & Klay, Hetix Montenegro doo, Regius doo, Trio pro, Vakom, Zlatara Kostić, Hakanto doo, Factum). Timovima su bile dostupne višemjesečne adekvatne obuke iz oblasti a omogućena je i dodatna podrška u vidu korišćenja mašina uz obezbjeđeni repromaterijal u trajanju od godinu dana u okviru TechLab-a.

Kada su u pitanju mentorske sesije, tokom izvještajnog perioda u okviru programa podrške organizovano 97 mentorskih sesija za 32 tima (razvojni timovi, startapovi, MSP, preduzetnici, inovatori, itd) uz kombinaciju grupnog i individualnog rada za potrebe preko 100 korisnika. Teme mentorskih sesija su kreirane u skladu sa prepoznatim potrebama stanara i korisnika podrške, te su se u najvećem obimu odnosile na sljedeće teme – razvoj i validacija biznis ideje, razvoj proizvoda, usluga i tržišta, upravljanje biznis projektom, marketing, istraživanje i analiza tržišta, pitching vještine, tj. vještine prezentovanja, finansijski menadžment, zaštita intelektualne svojine, socijalno preduzetništvo, prototipiranje, tehnološki razvoj, digitalni marketing, itd.

Pored navedenog, za potrebe stanara i aplikanata za ulazak u biznis inkubator u okviru internih resursa organizovane su brojne mentorske sesije na sledeće teme: osnove preduzetništva; inovativni i startap ekosistem u Cmoj Gori; targetiranje dostupnih mjera podrške; istraživanje tržišta; biznis i tehnopološki mentori; Lean start-up metodologija & Lean business model canvas; validiranje poslovne ideje; testiranje ideje i izrada prve verzije proizvoda (prototipa); CNC tehnologija; 3D modelovanje; Desing thinking & design sprint; osnove digitalnog marketinga; modeli monetizacije platforme i finansije; dostupni alati za pravljenje web sajta/društvenih mreža (bez potrebe znanja kodiranja); alati za poslovnu komunikaciju; AI aplikacije za podršku poslovanju; upoznavanje sa zajednicom i umrežavanje; pravni okvir i oblici organizovanja; biznis plan i pivotiranje ideje; prezentacijske vještine i „pitch“.

Pored internog kadra IPC Tehnopolis podršku u dijelu implementacije navedenih mentorskih programa su pružili međunarodni, regionalni i nacionalni mentori kao što su Tanja Seneković – Slovenija, Petra Karanikić – Hrvatska i Vladimir Nedović – Holandija, Đorđe Čelić, Nedeljko Milosavljević, Tamara Čolić Milosavljević – Srbija, Elvis Pekić – Bosna i Hercegovina, nacionalni eksperti Marija Janjušević, Darko Ivanović, Radivoje Drobnjak, Anđela Đokić, Đuro Stojanović.

Van sistema podrške Biznis inkubatora pružena je pomoć u domenu ideacije za deset timova ili pojedinaca, a započet je proces apliciranja sa još dvanaest aplikanata: Marko Babić – platforma za agroturizam; ALBERT WELDING – inovativni aparat za zavarivanje; Batrić Krvavac – MadPack; Danijela Radulović – *virtuelna.produkcija.me*; Petar Vujičić – inovacije u poljoprivredi; Bogdan Manojlović – inovativna umjetnička livnica; Spectro Solution – AI rešenje za rano otkrivanje požara; Prezla Montenegro – platforma za rešavanje *food waste problema*; Zdravko Ognjenović – inovativna sprava za vježbanje; Vuk Dakić – platforma za zapošljavanje; Anđela Simović – istraživanje i proizvodnja zelenih inhibitora; Vaso Manojlović – istraživanje i reciklaža rijetkih zemalja i superprovodnika.

U saradnji sa Sektorom za pravne poslove, pripremljena je dokumentacija i data podrška pri registrovanju preduzeća/organizacije za 14 timova ili pojedinaca. Četiri tima su bila stanari

biznis inkubatora, dok su ostali bili u procesu apliciranja ili je podrška imala jednokratni karakter.

Podrška kroz infrastrukturne segmente IPC Tehnopolis odnosno Tech Lab pružena inovatorima Bogdanu Maksimoviću – projekat FishFeeder; Zdravka Ognjenovića koji je razvijao inovativnu spravu za vježbanje; Darku Ivanoviću – smart bedžer; Veldinu Lisičiću – Green energy wind; Isaku Trajkoviću, doktorandu MF Univerziteta u Beogradu, te Fondaciji Budi human – Heart shape box, odnosno kroz Data centar za Spectro Solutions i Virto.

Ukupno sagledano, pored navedene formalne podrške koja je pružena kroz rad biznis inkubatora IPC Tehnopolis, u toku izvještajnog perioda su pružene konsultacije za preko 100 zainteresovanih strana. Konsultacije su se u najvećem obimu odnosile na smjernice za dalji razvoj poslovnih ideja sa posebnim fokusom na teme poput razvoja poslovnog modela i teme vezane za pitanja tržišta (istraživanje, validacija, itd), upućivanja na dostupne mjere podrške koje sprovode nadležna ministarstva, prepoznavanje alternativnih izvora finansiranja za dalji razvoj poslovnih ideja sa posebnim fokusom na dostupne međunarodne izvore finansiranja te podršku u navedenom procesu, podršku u dijelu internacionalizacije poslovanja, registraciju kompanije, zaštitu prava intelektualne svojine itd.

Poseban segment podrške, koji proširuje podršku biznis inkubatora IPC Tehnopolis, predstavlja coworking prostor CODE Hub Nikšić koji raspolaže sa više od 30 mjesta za rad i dvije kabine za online sastanke, a koji svakodnevno bez naknade koristi više od 20 freelancer-a, preduzetnika, studenata, nevladinih organizacija dok je ukupan broj prijavljenih korisnika prostora 63.

Tokom izvještajnog perioda organizovani su mnogi promotivni događaji u cilju izgradnje zajednice poput: Code on MeetUp; Design thinking radionice; i RISE MeetUp.

Kada je riječ o unapređenju rada biznis inkubatora, samog sistema apliciranja, podrške, monitoringa, osoblje IPC Tehnopolis je aktivno radilo na unapređenju metodologije rada i sistemu apliciranja, monitoringa i evaluacije. Kreirani su novi aplikacioni obrasci, gantogrami plana razvoja i gantogrami za praćenje podrške koji će se koristiti u narednom periodu.

Važno je napomenuti da je IPC Tehnopolis tokom izvještajnog perioda bio uključen i u inicijativu za uspostavljanje cmogorskog inovacionog centra, gdje je izrazio namjeru za davanje na raspolaganje svojih kancelarijskih prostorija, ali i učestvovao u kreiranju projekta u saradnji sa UNDP i UNOPS. Realizacija tog projekta u izvještajnom periodu nije započela.

Nastavljene su aktivnosti u jačanju Western Balkan alijanse. IPC Tehnopolis je imao svog predstavnika na Startup Weekend takmičenju u Prištini, koji je bio mentor prijavljenim timovima, ali i panelista na dvije panel diskusije – o inovacijama u oblasti mobilnosti i transporta; te budućim koracima i modalitetima funkcionisanja Alijanse.

7. Projektne aktivnosti

7.1. Osnovni cilj

Osnovni cilj sektora za upravljanje projektima i razvoj preduzetništva IPC Tehnopolis je uspješno upravljanje tekućim projektima i razvoj novih projektnih prijedloga usklađenih sa misijom, vizijom i definisanim potrebama relevantnih sektora IPC Tehnopolis i u skladu sa strateškim okvirom za razvoj inovativnog ekosistema u Cmoj Gori i regionu.

7.2. Specifični ciljevi

Specifični ciljevi projektnog sektora u periodu januar 2022 – decembar 2022. su bili sljedeći:

- uspješna implementacija i dostizanje očekivanih rezultata projekata u kojima učestvuje IPC Tehnopolis;
- priprema novih prijedloga projekata u prekograničnom području;
- izgradnja kapaciteta zaposlenih;
- širenje mreže međunarodnih partnera.

7.3. Realizovano u periodu izvještavanja

Tokom izvještajnog perioda, Sektor za upravljanje projektima i razvoj preduzetništva IPC Tehnopolis je implementirao 21 projekat, od kojih je uspješno završena implementacija 12 projekata.

Kroz implementaciju projektnih aktivnosti IPC Tehnopolis pruža podršku razvoju inovacionog i preduzetničkog ekosistema Crne Gore, regiona i šire, vođen ciljevima i prioritetnim oblastima Strategije pametne specijalizacije Crne Gore, kao i nacionalnim strateškim okvirom za razvoj inovacija i preduzetništva.

Dodatno, kao poseban rezultat IPC Tehnopolis predstavlja i činjenica da je jedan od uspješno realizovanih projekata, tj projekat 2CODE nacionalni pobjednik takmičenja u kategoriji „Unaprijeđenje poslovnog okruženja i podrška digitalnoj tranziciji“, u organizaciji SMEAssembly2022 koji predstavlja jedan od najznačajnijih događaja za evropske MSP.

Takođe, u cilju promocije projektnih aktivnosti, te podizanja svijesti o oblastima od značaja, IPC Tehnopolis je učestvovao na dva Sajma inovativnih projekata, tačnije na Sajmu projekata u oblastima pametne specijalizacije i Sajmu evropskih projekata.

U toku izvještajnog perioda IPC Tehnopolis je implementirao donatorske projekte finansirane kroz različite programe međunarodnih, regionalnih i nacionalnih donatora, čiji je pregled sa statusom realizacije dat u narednoj tabeli.

R.br.	Naziv projekta	Naziv programa / Donator	Budžet IPC Tehnopolis (€)	Status na 31.12. 2022.
1	Cooperation for Development of Cross Border Business Environment Enhanced – 2CODE	Interreg IPA program prekogranične saradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014-2020	259,462.79 €	završen
2	Crown of entrepreneurial ideas for success – CROWN	Interreg IPA program prekogranične saradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014-2021	158,055.00 €	završen
3	Cross-border Open innovation Bioeconomy network – GreenCBC	Interreg IPA program prekogranične saradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014-2022	216,037.20 €	završen
4	Innovative technologies for stronger businesses and improved business environment – iNnovaNet	Interreg IPA program prekogranične saradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014-2023	289,048.79 €	završen
5	Agricultural Waste as Sustainable 0 km building Material - AWeSOMe	Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora 2014 - 2020	125,572.50 €	u toku

6	Biodiversity and Tourism Strategy to protect cetaceans - BioTourS	Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora 2014 - 2021	141,183.06 €	u toku
7	Strengthening Key Aerospace technology for smart transport monitoring systems – SkEye	Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora 2014 - 2022	22,000.00 €	završen
8	Business Register Empowerment PLUS – BRE PLUS	Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora 2014 - 2023	11,000.00 €	u toku
9	Strengthening and empowering of cross border innovation networks through Fertilization Innovation Labs in Agro-food for improving the connection between research and SMEs (EIP approach) – FILA PLUS	Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora 2014 - 2024	11,000.00 €	u toku
10	Integrated capacity building and training programme for DANUBE area labour and business support organisations, local industry and entrepreneurs to enter innovative transnational value CHAINS as PEER-level collaboration partners – DanubePeerChains	Interreg Dunavski transnacionalni program 2014-2020	122,414.00 €	završen
11	City Storage and Sector Coupling Lab - CSSC Lab	Interreg Dunavski transnacionalni program 2014-2020	79,235.00 €	završen
12	Mediterranean Innovation Alliance for sustainable blue economy – BLUEBIOMED	Interreg Mediteranski program transnacionalne saradnje	44,700.00 €	završen
13	Blue growth smart Adriatic Ionian – BLUEAIR	Interreg ADRION program transnacionalne saradnje	143,900.00 €	u toku
14	Vitalising ICT Relevance in agricultural learning – VIRAL	Erasmus+ program izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju (CBHE)	20,822.00 €	u toku
15	Sustainable development of BLUE economies through higher education and innovation in Western Balkan Countries – BLUEWBC	Erasmus+ program izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju (CBHE)	20,098.00 €	u toku
16	Regional incubator for social entrepreneurs - RISE	Regionalna kancelarija za saradnju sa mladima RYCO, Goupe SOS Pulse, Franco-German Youth office i Institut Francais	41,050.00 €	završen
17	Regional incubator for social entrepreneurs - RISE	Francuska razvojna agencija AFD, Regionalna kancelarija za saradnju sa mladima RYCO, Goupe SOS Pulse, Omladinska mreža jugoistočne Evrope (SEEYN), francusko njemačka kancelarija mladih OFAJ, i Evropska unija kroz Erasmus program	52,320.00 €	u toku
18	Predakceleracijski program za inovativne startupove BoostMeUp	Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore	89,100.00 €	završen
19	Jačanje startup ekosisteta u region Zapadnog Balkana	GIZ	N/A	u toku
20	Cross Border Coworking Cooperation	Western Balkans Fund	2,000.00 €	završen

21	Innovative sustainable technologies for crafts economy improvement (CRAFTINNO)	Kraljevina Norveška	46,755.18 €	završen
----	--	---------------------	-------------	---------

IPC Tehnopolis je dobio priliku da pruži svoj doprinos dostizanju definisanih ciljeva i indikatora navedenih programa, kao i kroz implementaciju finansiranih projekata. Dodatno, implementacijom projekata IPC Tehnopolis je radio na kreiranju novih i jačanju postojećih partnerstava i to kroz 6 ključnih aktivnosti, među kojima su:

- Razvoj mreže IT klastera u okviru 2CODE projekta;
- Razvoj programa za CODE Hub mrežu i paketa usluge za digitalne nomade u okviru 2CODE projekta;
- Razvoj mreže coworking prostora u okviru 2CODE projekta;
- Potpisivanje memoranduma o saradnji za formiranje prekogranične preduzetničke mreže;
- Razvoj prekogranične mreže za organizacije iz oblasti bioekonomije u okviru GreenCBC projekta;
- Potpisivanje memoranduma o saradnji sa partnerskih institucijama u okviru INnovaNet projekta;

Osim toga, tokom izvještajnog perioda, IPC Tehnopolis je tokom uspješno završene implementacije projekata finansiranih kroz Interreg IPA program prekogranične saradnje Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora, ostvario je očekivani *output* u cilju unaprijeđenja poslovnog ambijenta u Crnoj Gori, te umrežavanja akademske i biznis zajednice, kroz opremanje dva kabineta u dvije srednje škole tj kabinete za robotiku i mehatroniku u JUŠŠ u Nikšiću i u Gimnaziji Slobodan Škerović u Podgorici. Navedeni kabineti će biti na raspolaganju profesorima i srednjoškolcima kako bi se upoznali sa inovativnim, multidisciplinarni pristupom koji kombinuje znanja iz maštinstva, elektrotehnike i elektronske tehnike, informatike i menadžmenta, u cilju daljeg razvoja inovativnih rješenja.

Dodatno, završenom implementacijom projekata finansiranih kroz Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora, IPC Tehnopolis je tokom izvještajnog perioda omogućio formiranje i opremanje edukativnog centra u sklopu Prirodnjačkog muzeja Crne Gore, sa ciljem povećanja svijesti o biodiverzitetu i očuvanju cetaceana, kao centralne tačke za različite izložbe i interaktivne prezentacije, kao i odgovarajućeg promotivnog materijala. Dodatno, u okviru navedenog centra, kreirana je i stalna postavka kako bi posjetioци mogli da se detaljnije upoznaju sa karakteristikama cetaceana i njihovih staništa, sa posebnom pažnjom na vrste koje nastanjuju Jadransko more, te je pružio podršku partnerima prilikom dostizanja ključnog *output-a* na nivou projekta. Dodatno, uspješnom implementacijom projekta SkEye, dostignut je rezultat navedenog projekta tj kreiranje mreže naučnoistraživačkih institucija, kroz potpisivanje memoranduma o saradnji IPC Tehnopolis sa Distretto Tecnologico Aerospaziale, a u cilju unaprijeđivanja saradnje na prekograničnom nivou u oblasti urbane avio mobilnosti.

Takođe, uspješno realizovanom implementacijom projekta finansiranog kroz Interreg Mediteranski program transnacionalne saradnje, IPC Tehnopolis je u cilju kreiranja puta ka daljem razvoju održive plave bio-ekonomije u Crnoj Gori i mediteranskom region učestvovao u formiranju inovativne alijanse za održivu plavu bio-ekonomiju (MedIA-SBB) u okviru BlueBioMed projekta. Osim toga, Implementacijom projekat DanubePeerChains, finansiranog kroz Interreg Dunavski transnacionalni program, IPC Tehnopolis je tokom 2022. godine je pružio podršku partnerima prilikom dostizanja jednog od ključnih *output-a pod nazivom Kreiranje treninga u cilju kvalifikacije preduzetnika*, te je aktivno radio na razvoju online treninga na temu Primjena aditivnih tehnologija. Takođe u saradnji sa projektnim partnerima

u okviru CSSC Lab projekta, finansiranog kroz Interreg Dunavski transnacionalni program, IPC Tehnopolis je tokom prethodne godine implementirao niz aktivnosti u cilju ostvarivanja *outputa* navedenog projekta koji se odnose na sektor energetike. IPC Tehnopolis je radio na izradi Regionalnog akcionog plana za Crnu Goru, a koji je obuhvatao pregled nacionalne legislative kada je sektor energetike i energetske efikasnosti u pitanju, dostupne izvore finansiranja, uključenost svih aktera na nivou države, kao i pregled prethodnih i planiranih projekata u oblasti skladištenja energije i sektorskog povezivanja. Takođe, IPC Tehnopolis je tokom izvještajnog perioda u cilju dostizanja *outputa* koji se vezuju za aktivnosti izgradnje kapaciteta ciljnih grupa, organizovao obuke za sve relevantne institucije iz sektora energetike iz Crne Gore, sa posebnim fokusom na mala i srednja preduzeća, a koje su se odnosile na tehnološke i ekonomske aspekte CSSC Lab tehnologija. Dodatno, u cilju izgradnje kapaciteta crnogorskih opština kada su u pitanju CSSC Lab tehnologije te mogućnosti njihove primjene na području Crne Gore, IPC Tehnopolis je organizovao tkz. City Coaching sesije sa predstavnicima opština Nikšić i Kotor.

Dodatno, u cilju unaprijeđenja inovativne, poslovne zajednice IPC Tehnopolis je tokom 2022. godine uspješno implementirao drugo izdanje BoostMeUp programa predakceleracije. U skladu sa navedenim, kroz finansijsku i nefinansijsku podršku, IPC Tehnopolis je zajedno sa projektnim konzorcijumom, od 38 prijavljenih, odabrao 11 inovativnih rješenja za dalji razvoj poslovnih ideja kroz program predakceleracije. Od 11 timova, za njih 6 je obezbijedena finansijska i nefinansijska podrška, dok je za preostalih 5 timova obezbijedena nefinansijska podrška. Finansijska podrška je iznosila ukupno 36.000 €, dok je nefinansijska podrška obuhvatala mentorske sesije na 6 tema, radionice, korišćenje co-working prostora CODE Hub coworking prostora IPC Tehnopolis i podrška laboratorija IPC Tehnopolis. Kao rezultat višemjesečnog mentorskog rada, te dodatne podrške infrastrukturnih segmenata IPC Tehnopolis, 8 timova je uspješno kreiralo svoja MVP rješenja tokom implementacije BoostMeUp programa. Takođe, IPC Tehnopolis obezbijedio je za dva tima uspješno testiranje korisničkog iskustva u UX Lab-u u Zadru.

Imajući u vidu da je IPC Tehnopolis u prethodnom periodu bio jedan od ključnih aktera razvoja socijalnog preduzetništva, te da je aktivno radio na promociji i umrežanju mladih, socijalnih preduzetnika sa socijalnim preduzetnicima iz regiona, tokom 2022. godine je uspješno završena implementacija prvog izdanja RISE Programa, te otpočela implementacija drugog izdanja RISE Programa podrške za socijalne preduzetnike. U skladu sa navedenim, tokom 2022. godine IPC Tehnopolis je pružio podršku za 10 timova koji razvijaju ideje iz oblasti socijalnog preduzetništva. Navedena podrška je obuhvatala nefinansijsku, finansijsku podršku, kao i programe mobilnosti u okviru kojih su timovi imali mogućnost da posjete regionalne relevantne organizacije, te da im budu predstavljeni regionalni primjeri najbolje prakse, koji su u skladu sa sektorom u okviru kojeg navedeni timovi razvijaju svoje ideje.

Osim navedenog programa, IPC Tehnopolis je pružao podršku timovima u cilju adekvatne pripreme za među-industrijski predakceleracijski program Evropskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT). Navedeni programi su implementirani u cilju povećanja konkurentnosti i digitalizacije privrede Crne Gore kroz razvoj inovativnog ekosistema i kreiranje inovativnih kompanija, unaprijeđenju znanja i vještina, kreiranje novih vrijednosti, preduzetničke kulture i olakšanog pristupa regionalnim i međunarodnim tržištima za inovativne i preduzetničke projekte. Dodatno, tokom 2022. godine IPC Tehnopolis je i socijalnim preduzetnicima iz regiona obezbijedio poslovnu podršku u cilju razvoja MVP rješenja, prezentovanja primjera najboljih praksi, te umrežavanja sa preduzetnicima, organizacijama i institucijama iz Crne Gore, koji su u skladu sa sektorima u okviru kojih regionalni timovi razvijaju svoje ideje.

Nakon uspješne implementacije programa, tokom 2022. godine IPC Tehnopolis je pružio dodatnu podršku za četiri tima u cilju registracije inovativnih rješenja u Registar inovativnih djelatnosti.

Kada je u pitanju segment daljeg razvoja, toku 2022. godine, a zaključno sa 31.12.2022. godine, IPC Tehnopolis je razvio 10 novih projektnih prijedloga i to:

Naziv projekta	Naziv programa	status na 31.12. 2022.
Strengthening and empowering of cross border innovation networks through Fertilization Innovation Labs in Agro-food for improving the connection between research and SMEs (EIP approach) – FILA PLUS	Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora	odobren
Business Register Empowerment PLUS – BRE PLUS	Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora	odobren
Knowhow Communities for Accelerating RTI Transfer in the Danube Region – RTIT >>	Interreg Dunavski transnacionalni program	u toku evaluacija
Enhancing capacities for technology transfer, company building and innovations in the field of ICT – CapTTict	Interreg Dunavski transnacionalni program	u toku evaluacija
Sustainable vAlorization of Mediterranean neglected and alien species – SEAMADE	Interreg Euro-MED program	u toku evaluacija
Expanding investment ecosystem of Western Balkans through digital solutions – EO-DIGITAL	Horizon Europe	u toku evaluacija
Strengthening innovation research standards with the aim of increasing research, innovation and digitization competencies – INOSCI	Erasmus+ program	odbijen
Building University-Enterprise cooperation in the Western Balkan via SPIN-off companies – SPINBAL	Erasmus+ program	odbijen
Regional incubator for social entrepreneurs - RISE	Francuska razvojna agencija AFD, Regionalna kancelarija za saradnju sa mladima RYCO, Goupe SOS Pulse, Omladinska mreža jugoistočne Evrope (SEEYN), francusko njemačka kancelarija mladih OFAJ, i Evropska unija kroz Erasmus program	odobren
Business enabling environment for youth employment - BEYOND	Interreg program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora	u toku evaluacija

7.4. Ciljevi za 2023. godinu

Osnovni cilj projektnog sektora za 2023. godinu je uspješno upravljanje tekućim projektima i razvoj novih projektnih prijedloga usklađenih sa misijom, vizijom i definisanim potrebama relevantnih sektora IPC Tehnopolis i u skladu sa potrebama inovativnog ekosistema u Crnoj Gori i regionu.

Specifični ciljevi sektora za upravljanje projektima i razvoj preduzetništva za 2023. godinu su sljedeći:

- uspješna implementacija, dostizanje očekivanih rezultata i prihvatanje svih ostvarenih troškova tekućih projekata finansiranih od strane međunarodnih i nacionalnih donatora;
- kreiranje novih projektnih prijedloga, sa ciljem daljeg povlačenja bespovratnih donatorskih sredstava za potrebe razvoja inovativnog ekosistema i unapređenja poslovnog ambijenta u Crnoj Gori;
- izgradnja kapaciteta zaposlenih sektora u cilju razvoja projekata i apliciranja na dostupne programe Horizon Europe;
- širenje mreže međunarodnih partnera u cilju razvijanja projektnih prijedloga u okviru novih dostupnih programa podrške.

8. Programske aktivnosti

8.1. Osnovni cilj

Osnovni cilj programskog sektora je kreiranje sadržaja koji je prilagođen ciljnim grupama i koji je usklađen sa S3 Strategijom pametne specijalizacije i inovacionom politikom države kao i ostalim aktivnostima koje za cilj imaju ekonomski razvoj Crne Gore, te kreiranje preduzetničkog inovativnog ekosistema i njihovo osnaživanje kroz razne vidove finansijske i nefinansijske podrške. Dodatno, cilj je sadržajno i logistički organizovan i eksterni događaj koji donosi prihod ali i daje doprinos razvoju biznis zajednice u Nikšiću i Crnoj Gori koja na raspolaganju u Tehnopolisu ima sve infrastrukturne sadržaje potrebne za razne prezentacije, business to business sastanke i ostale događaje koji imaju za cilj unaprijeđenje poslovanja.

Raspoloživi prostorni kapaciteti za organizovanje događaja u Tehnopolisu su sala za sastanke sa 17 mjesta, multimedijalna sala sa 100 mjesta i različitim postavkama, učionica sa 10 mjesta i coworking prostor Code Hub Nikšić, sa modernom audio i video opremom, kao i potrebnom tehničkom podrškom. Code Hub Nikšić je, pored prostora za organizaciju događaja, značajan kao prvi zajednički prostor za rad u našem gradu, kreiran sa ciljem da na jednom mjestu okuplja stanare biznis inkubatora, pojedince i timove sa poslovnim idejama, startapove, digitalne nomade, IT preduzeća, studente, freelancere, turiste i putnike kojima je potreban prostor za rad, kao i svim osobama koje žele da ostvare poslovne kontakte, dobiju mentorsku podršku i postanu dio coworking zajednice.

8.2. Realizovano u periodu izvještavanja

Prilikom organizacije internih i eksternih događaja, programski sektor se oslanja na podršku ostalih sektora Tehnopolisa. Prostorni kapaciteti koji su predviđeni za organizaciju događaja u 2022. godini su ukupno korišćeni 929 puta. Ovaj podatak govori da određeni događaji traju od po nekoliko dana do nekoliko mjeseci, a isti zahtijevaju podršku logistike koja za svaki dan događaja izvršava pripremu prostornih kapaciteta, opreme i ostalih usluga koje će se pružati tokom održavanja događaja.

Statistika:

- Struktura događaja: meetup – ovi, obuke, seminari, prezentacije, radionice, sastanci, lokalne, nacionalne i međunarodne konferencije.

IPC Tehnopolis je u ovoj godini nastavio sa uspješnom implementacijom ISO standarda te značajno doprinio kvalitetu organizacije događaja koji su prilagođeni ciljnim grupama Tehnopolisa a koji imaju za cilj da daju doprinos implementaciji inovativne politike države, odnosno da pružaju podršku razvoju startup ekosistema u Nikšiću i Crnoj Gori.

Poseban segment programskih aktivnosti iz godine u godinu tradicionalno zauzima **Program edukacija IPC Tehnopolis**, u okviru kojeg smo organizovali 8 obuka za djecu i odrasle, odnosno **Dizajn i štampa, Digitalni marketing, Finansije za nefinansijere, Robotiku i kodiranje za predškolce, Robotiku i kodiranje za mlađe osnovce, Robotiku i kodiranje za starije osnovce, 3D modelovanje i štampu za osnovce, i 3D modelovanje i štampu za srednjoškolce**. Važan podatak je da je ukupan broj polaznika/ca obuka u ovoj godini 135, odnosno obuke za odrasle su pohađala 42 polaznika/ce, a obuke za djecu je pohađalo 135 učenika/ca osnovnih i srednjih škola iz Nikšića. Cilj obuka za odrasle je sticanje znanja kako bi usavršili svoje profesionalne vještine i pronašli zaposlenje, realizovali poslovne ideje i započeli sopstveni biznis ili unaprijedili postojeći a cilj obuka za djecu je razvijanje osnovnih STEM vještina (set vještina koje se tiču inženjeringa, tehnologije i nauke) kao i razvijanje brojnih vještina kao što su kreativnost, kritičko razmišljanje, timski rad i komunikacija. Dodatno, u 2023. godini planiramo i licenciranje dijela navedenih obuka.

IPC Tehnopolis je u 2022. godini dao doprinos obilježavanju festivala **Dani nauke i inovacija 2022** organizujući nekoliko značajnih događaja, među kojima je **Sajam prototipa inovatora** koji je okupio 15 izlagača iz zemlje koji su imali priliku da velikom broju posjetilaca predstave svoje inovativne ideje i proizvode, kao i **Dan otvorenih vrata** biotehnoške laboratorije Biolab Tehnopolis, i laboratorije za industrijski dizajn Techlab Tehnopolis. Takođe, kao poseban segment festivala, održane su i 3 gore pomenute obuke za djecu i to **Robotika i kodiranje za starije osnovce, 3D modelovanje i štampa za osnovce i 3D modelovanje i štampa za srednjoškolce**.

Dodatno, posebno smo ponosni na organizaciju i realizaciju drugog izdanja međunarodne **Cross-Border Coworking Conference** koja je pored akcenta na privlačenje digitalnih nomada, posvećena i coworking konceptu, trenutnom stanju u zemljama regiona, izazovima sa kojima se coworking prostori susreću nakon pandemije, ali i perspektivama i mogućnostima za korišćenje punih potencijala regiona. Na konferenciji je učestvovalo 18 međunarodnih govornika dok je istu pratilo 150 učesnika iz zemlje i regiona.

U narednom periodu IPC Tehnopolis planira novi ciklus obuka za odrasle, ali i za učenike osnovnih i srednjih škola, kako bi na taj način obuhvatili sve uzraste djece i omladine koji su nosioci prezentacija u drugim gradovima Crne Gore kako bi se na taj način šira javnost upoznala sa radom i mogućnostima Tehnopolisa što će dodatno doprinijeti razvoju preduzetništva u cjelokupnoj zajednici. Na ovaj način zaokružujemo infrastrukturno i sadržajno program Tehnopolisa koji teži da bude jedan od najboljih u Crnoj Gori i okruženju a za šta dobija priznanje i potvrdu od strane regionalnih partnera koji imaju veliko iskustvo kada je u pitanju kreiranje i implementacija programa za naše ciljne grupe. Dodatno, programski sektor radi i radiće na usklađivanju aktivnosti sa Programom za privlačenje digitalnih nomada u Crnoj Gori, Programom za inovacije, Strategijom pametne specijalizacije Crne Gore, Strategijom digitalne transformacije Crne Gore kao i sa ostalim sličnim strateškim dokumentima države. budućeg inovativnog ekosistema i IT razvoja.

8.3. Ciljevi za 2023. godinu

Opšti cilj programa za sljedeći izvještajni period je kreiranje novih sadržaja prilagođenih ciljnim grupama i unaprijeđenje postojećih, koji su usklađeni sa inovacionom politikom države kao i ostalim aktivnostima koje za cilj imaju ekonomski razvoj Crne Gore, te podrška preduzetničkom inovativnom ekosistemu i osnaživanje ciljnih grupa kroz razne vidove finansijske i nefinansijske podrške. U cilju dalje podrške inovativnom ekosistemu planirano je organizovanje obuka za djecu i odrasle, meetup-ova na različite teme, regionalnih konferencija, prezentacija, radionica i slično. Dodatno, planirane su i aktivnosti koje se odnose na komercijalizaciju određenih usluga.

Organizacija planiranih događaja će zavisiti od dostupne finansijske podrške za IPC Tehnopolis od strane lokalnih i nacionalnih institucija, međunarodnih donatora i privrednih subjekata.

9. Biotehnološka laboratorija

Biotehnološka laboratorija, BioLab Tehnopolis je osnovana u cilju pružanja podrške poljoprivrednim proizvođačima, koja će kroz svoje usluge i uvezivanje akademskog i biznis sektora doprinostiti unaprijeđenju kvaliteta poljoprivredne proizvodnje, kao i praćenju samog procesa.

U izvještajnom periodu biotehnološka laboratorija, BioLab Tehnopolis je radila na definisanim aktivnostima i ostvarivanju ciljeva koji su definisani kroz dokument Plan rada i razvoja biotehnološke laboratorije, Biolab Tehnopolis za 2022. godinu, kao i kroz Program rada IPC Tehnopolis.

Jedna od najznačajnijih aktivnosti koje su obilježile 2022. godinu je realizacija nabavke opreme, potrošnog materijala, laboratorijskog posuđa i reagenasa kroz projekat GREEN CBC¹. Laboratorija je značajno unaprijedila fizičke kapacitete nabavkom navedenog čime će proširiti svoje usluge u vidu analiza zemljišta i analiza antibiotika u uzorcima mlijeka.

Kroz program fitosanitarnih mjera za 2022. godinu, za potrebe Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, biotehnološka laboratorija BioLab Tehnopolis je izvršila Monitoring uređaja za upotrebu pesticida. Izvršeno je testiranje ispravnosti 50 uređaja koji se koriste za aplikaciju sredstava za zaštitu bilja. Monitoringom je obuhvaćeno 47 individualnih poljoprivrednih proizvođača iz 9 opština.

Biotehnološka laboratorija, BioLab Tehnopolis je trenutno opremljena:

- opremom za sprovođenje agrohemijskih i fizičko-mehaničkih analiza zemljišta;
- opremom za vršenje analiza farmakološki aktivnih supstanci veterinarskih lijekova u uzorcima mlijeka;
- opremom za vršenje PCR analiza za detekciju određenih patogena koji su uzročnici kvarenja hrane;
- opremom za testiranje tehničke ispravnosti mehanizacije koja se koristi za upotrebu pesticida i

¹ Finansiran kroz INTERREG program Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora.

- dronom za praćenje procesa napretka vegetacije i kvaliteta usjeva poljoprivrednih kultura.

U prvoj polovini 2023. godine biće adaptirani dodatni infrastrukturni kapaciteti kako bi oprema za sprovođenje agrohemijskih analiza zemljišta bila instalirana. Uporedo nastaviće se usavršavanje i osposobljavanje kadra za rad na različitim uređajima i za sprovođenje određenih analiza. Ove aktivnosti podrazumijevaju obuku kadra kako u institucijama koje se nalaze u Crnoj Gori tako i u institucijama iz regiona.

Dokazivanje usaglašenosti proizvoda, procesa i usluga sa zahtjevima propisa i standarda jedna je od glavnih pretpostavki za ostvarivanje konkurentnosti na tržištu. Proces ispunjavanja zahtjeva predviđenih standardima koje implementira IPC Tehnopolis teče u kontinuitetu. U budućnosti će to rezultirati i akreditacijom laboratorije čime će se uspostaviti odnos povjerenja na tržištu.

10. Laboratorija za industrijski dizajn – TECH Lab

TECHLAB
Tehnopolis

U toku 2022-e godine izvršene aktivnosti Laboratorije za industrijski dizajn – TechLab su vezane za ispunjavanje ciljeva zbog kojih je laboratorija i osnovana, a koji se tiču podrške svim subjektima koji su članovi biznis inkubatora i programa podrške IPC Tehnopolis kao i partnerima iz akademske zajednice sa kojima je potpisan memorandum

o saradnji, organizovanjem i održavanjem obuka za tehnologije zastupljene u TechLab-u i pružanjem komercijalnih usluga zainteresovanim korisnicima. Jako bitan dio opreme - CNC glodalica i CNC strug je stavljen u funkcionalno stanje, i obezbijeđen je neophodan alat, emulzije i repromaterijal za njihovu nesmetanu upotrebu, što značajno proširuje mogućnosti laboratorije. Projektom *Innovanet* laboratorija je dodatno opremljena novim mašinama, od kojih se izdvajaju vertikalni mašinski obradni centar sa četiri ose i 3D štampač koji koristi SLA tehnologiju. Implementacijom projekta *Craftinno* deset predstavnika MSP sektora su imali priliku da pohađaju obuke za tehnologije zastupljene u TechLab-u i ostvare jednogodišnju podršku TechLab-a za unapređenje svojih proizvodnih procesa. Učešćem na konferencijama, sajmovima, meet-upovima, organizovanjem Dana otvorenih vrata laboratorije značajno se povećala vidljivost aktivnosti TechLab-a i mogućnosti laboratorije su se predstavile širem auditorijumu. Pohađanjem obuka, seminara i vebinara zaposleni su ovladali vještinama za korišćenje novih tehnologija i značajno unaprijedili kvalitet rada primjenom stečenih znanja.

10.1. Podrška i organizovane obuke

Kroz program podrške TechLab je podržao 5 inovatora kroz izradu dijelova za njihove projekte tehnologijama 3D štampe, CNC obrade i 3D modelovanja. Vrijednost ukupne podrške koju je TechLab pružio je iznosila 1,999.54 €. Projektom **Craftinno** deset predstavnika MSP sektora pohađalo je obuke organizovane u TechLab-u a koje obuhvataju:

- 3D modelovanje – osnovni nivo
- 3D modelovanje – napredni nivo
- 3D štampa
- CNC programiranje CAD – osnovni nivo
- CNC programiranje CAD – napredni nivo
- CNC programiranje CAM – osnovni nivo
- CNC programiranje – napredni nivo za peto-osnu obradu
- CNC obrada metala i mekših materijala (obuka za rad na glodalici i strugu)

Cilj organizovanja obuka je bio da učesnici ovladaju vještinama koje će im omogućiti uvođenje modernih tehnologija u postojeći proizvodni proces, što će rezultirati povećanjem kvaliteta finalnih proizvoda. Usvojili su znanja neophodna za obavljanje zaokruženog ciklusa proizvodnje, od modelovanja proizvoda do vještina upravljanja mašinama za proizvodnju aditivnim i subtraktivnim tehnologijama. U toku trajanja obuka svi učesnici su imali priliku da kroz niz urađenih aktivnosti ovladaju vještinom softverske pripreme projekata, a praktičnim radom na mašinama izrade projekte koje su sami dizajnirali. Iskustvo i vještine koje su stekli prolaskom programa obuka će poslužiti kao osnova za dalje usavršavanje i usmjerenje na koji način mogu uvoditi moderne tehnologije u oblasti proizvodnje kojom se bave.

Za potrebe projekta **Innovanet** u TechLabu je organizovana obuka za 20 nezaposlenih 20 lica, u toku koje su učesnici imali priliku da usvoje znanja za upravljanje CNC glodalicom Revera VF 46.

U 2022. godini započeta je i jednogodišnja podrška učesnicima projekta **Craftinno**, koja uključuje izradu njihovih idejnih rešenja na CNC mašinama i 3D štampačima, bez novčane nadoknade. Program podrške će se sprovoditi do septembra 2023. godine. Za svakog učesnika je obezbijeđena jednaka količina repromaterijala i izdvojeno vrijeme u toku kojeg se mašine laboratorije koriste za njihove potrebe.

10.2. Komercijalne usluge

U toku 2022-e godine TechLab je ostvario 7 komercijalnih usluga tehnologijama 3D štampe i CNC obrade. Posebno se izdvajaju usluge upućene za potrebe **MI Goranović**, jednom od najvećih privrednih subjekata sa prostora Crne Gore. Još više daje na značaju zadovoljstvo svih klijenata pruženim uslugama, a pogotovo ako se ima u vidu kompleksnost pojedinih projekata i kratak vremenski rok za njihovu izradu.

10.3. Stavljanje glodalice i struga u funkcionalno stanje

U planu rada za 2022-u godinu jedan od postavljenih ciljeva je bio da se dvije CNC mašine – glodalica i strug stave u funkcionalno stanje, što je i realizovano. Mapirana je i nabavljena dodatna oprema za pokretanje mašina, koja je obuhvatala stezni i rezni alat, emulziju i izradu postprocesora. Pokretanje mašina je odradio inženjer firme koja je isporučila mašine i koji je

učestvovao u razvoju glodalice VF 46. Nakon puštanja mašina u rad održao je petodnevnu obuku zaposlenima laboratorije koji su tom prilikom usvojili osnovna znanja za upravljanje mašinama. Nakon osposobljavanja mašina zaposleni TechLab-a samostalno nastavljaju rad na mašinama i izrađeno je više projekata od aluminijuma, mašinske plastike i drveta.

10.4. Opremanje TechLab-a i izmještanje opreme u prostor ICM-a

Projektom *Innovanet* obezbijeđena su značajna sredstva za nabavku nove opreme koja će, uveliko unaprijediti mogućnosti proizvodnje TechLab-a u smislu proizvodnih materijala i preciznosti završne obrade. Projektom su nabavljene tri visoko sofisticirane mašine, i to:

- Vertikalni mašinski obradni centar - **DMG M1 Pro**
- 3D štampač sa SLA tehnologijom izrade - **Formlabs Form 3+**
- 3D štampač sa FDM tehnologijom izrade – **BCN3D Epsilon W50**

DMG M1 Pro je mašinski obradni centar sa četiri ose, koji se po prvi put instalira na prostoru Crne Gore i nudi mogućnost visoko precizne obrade priprema od metala i industrijske plastike. SLA tehnologija 3D štampe omogućava izradu djelova sa značajno kvalitetnijim izgledom spoljašnje površine u odnosu na FDM tehnologiju, a otvara mogućnost korišćenja široke palete materijala pogodnih za upotrebu u različitim oblicima proizvodnje, od juvelirstva do medicine. FDM štampač Epsilon W50 će služiti kao uređaj čije su mogućnosti izrade pozicionirane između manjih štampača i industrijskog štampača koji se nalaze TechLab-u.

Nabavka opreme je uslovila i potrebu za novim prostorom, obzirom da trenutne prostorije TechLab-a ne ispunjavaju uslove za prijem i instalaciju novih mašina. U toku 2022. godine intenzivno se radilo na traženju adekvatnog prostora u koji je planirano instaliranje svih CNC tehnologija kojim TechLab raspolaže. Rješenje se našlo u vidu prostora koji se nalazi u kompleksu Instituta za crnu metalurgiju, a koji je u vlasništvu Opštine Nikšić sa kojom je potpisan sporazum o ustupanju prostora na korišćenje IPC-u Tehnopolis.

10.5. Opšti ciljevi za 2023. godinu

- pružanje podrške inovatorima koji imaju podršku biznis inkubatora IPC Tehnopolis ili su polaznici drugih programa podrške u okviru IPC Tehnopolis;
- sprovođenje projekta podrške **Craftinno**;
- obilazak potencijalnih klijenata, prezentacija i komercijalizacija usluga TechLab-a;
- uspostavljanje edukativnog CNC i 3D centra u novoj hali;
- organizovanje obuka za CNC tehnologije i zavarivanje;
- učešće na konferencijama i sajmovima;
- kontinuirano unapređenje kvaliteta rada nadgradnjom postojeće opreme i znanja zaposlenih

11. Data centar

Data centar IPC Tehnopolis ispunjava sve neophodne zahtjeve modernog data centra u skladu sa međunarodno definisanim standardima u dijelu potrebne infrastrukture. Nabavkom definisane ICT opreme zajedno sa pripadajućim softverima uključujući sigurnosne softvere, Data centar je

definisan kao centralizovana lokacija u cilju prikupljanja, skladištenja, obrade, distribucije i omogućavanja pristupa skupovima podacima. Data centar će pružiti podršku razvojnim timovima i startapovima, kao i svim drugim preduzećima u oblasti IT industrije kroz korišćenje infrastrukturnih kapaciteta i najsavremenije opreme koju ovaj Centar sadrži. Dodatno, važna aktivnost Data centra će biti pružanje usluga digitalizacije poslovanja mikro, malih i srednjih preduzeća.

U tabeli je predstavljena oprema kojom raspolaže Data centar.

TIP UREĐAJA	BREND	MODEL
Server	Dell	PowerEdge R440:
Server	Dell	PowerEdge R440:
Server	Dell	PowerEdge R440:
Server	Dell	PowerEdge R440:

Server	Dell	PowerEdge R740
Server	Dell	PowerEdge R740
Server	Dell	PowerEdge R740XD
Server	Dell	PowerEdge R740XD
Firewall	Forcepoint	Next-generation firewall (NGFW)
Firewall	Forcepoint	Next-generation firewall (NGFW)
Switch	Lenovo	ThinkSystem NE2572
Switch	Lenovo	ThinkSystem NE2573
Switch	Dell	(OOBM) N1124T-ON
Switch	Dell	(OOBM) N1124T-ON
(Server) Rack	Dell	24U Rack enclosure NetShelter SX 24U
(Server) Rack	Dell	24U Rack enclosure NetShelter SX 24U
Power supply and inverters UPS	CyberPower	OLS6000ERTXL3U
Power supply and inverters UPS	CyberPower	OLS6000ERTXL3U
Power supply and inverters UPS	CyberPower	OLS6000ERTXL3U
Power supply and inverters UPS	CyberPower	OLS6000ERTXL3U
Workstations for CAD-CAM	Dell	Optiplex 3070MT
Workstations for CAD-CAM	Dell	Optiplex 3070MT
Workstations for CAD-CAM	Dell	Optiplex 3070MT
Workstations for CAD-CAM	Dell	Optiplex 3070MT
Workstations for CAD-CAM	Dell	Optiplex 3070MT

Tokom izvještajnog perioda, eksterno je angažovana jedna osoba čija je uloga da radi na osnovnom održavanju Data centra te da po potrebi obezbjeđuje pristup resursima Data centra definisanim korisnicima podrške koju pruža IPC Tehnopolis.

Kako za Data centar ne postoji sistematizovano radno mjesto za osobu koja bi bila menadžer Data centra, a ni definisan budžet ova pozicija je stavljena u stanje mirovanja dok se ne nađe trajnije rješenje.

Najvažniji rezultati rada u ovom periodu su:

1. Nastavak definisanja potencijalnih usluga Data centra sa cjenama gdje je tokom 2022. godine uz pomoć eksperta iz firme Expertise France urađen nacrt usluga sa cjenovnikom Data centra koji daljemo, po paketima koje smo kreirali:

	Small	Medium	Large	Xlarge
Web Hosting	10 GB storage	20 GB storage	40 GB storage	80 GB storage
	1 GB database	2 GB database	4 GB database	8 GB database
	Daily backups	Daily backups	Daily backups	Daily backups
	Traffic TBD	Traffic TBD	Traffic TBD	Traffic TBD
Mail Hosting	1 mailbox	5 mailboxes	20 mailboxes	100 mailboxes
	Unlimited aliases	Unlimited aliases	Unlimited aliases	Unlimited aliases
	1 GB storage	1 GB / box	1 GB / box	1 GB / box
Groupware	1 user	5 users	20 users	100 users
	10 GB	50 GB	200 GB	1 TB
Invoicing/CRM	1 user	5 users	20 users	100 users
Mjesečno	39 Eur	79 Eur	149 Eur	399 Eur

Pored navedenih usluga, Data centar može ponuditi i dodatni fizički prostor koji bi mogao da se koristi za obezbjeđivanje fizičkog hostinga za servere / rack-ove koje obezbjeđuju klijenti, kao i iznajmljivanje dva AI/ML servera za projekte na «bare metal» osnovi.

U izvještajnom periodu je:

- Pružena značajna podrška za 2 startapa, Spectro i Virto, tokom koje su koristili AI servere u periodu od 6 mjeseci kako bi radili na razvoju i testiranju svojih aplikacija;
- Pružena značajna podrška akademskoj zajednici, kroz davanje na korišćenje AI servera naučno istraživačkom timu sa Prirodno - matematičkog fakulteta sa kojima smo potpisali memorandum o saradnji.

U narednom periodu, primarni fokus Data centra će biti pružanje podrške razvojnim timovima i startapovima, kao i svim drugim preduzećima u oblasti IT industrije kroz korišćenje infrastrukturnih kapaciteta i najsavremenije opreme koju će ovaj centar sadržati. Dodatno, fokus će biti i na pružanju značajnije podrške akademskoj zajednici. Takođe, do kraja 2023. godine radićemo i na modelima komercijalizacije gdje ćemo istražiti mogućnosti privatno-javnog partnerstva.

12. Marketing

U marketing sektoru IPC Tehnopolis 2022. godinu obilježile su redovne i unaprijed definisane aktivnosti, a koje se odnose na dobro i pravovremeno informisanje javnosti o svim aktivnostima Tehnopolisa, ali i o svim bitnim i aktuelnim informacijama i pozivima koje ciljnoj grupi mogu služiti za njihov lični i profesionalni razvoj i nove poslovne mogućnosti.

Početkom godine kreiran je plan aktivnosti IPC Tehnopolis u skladu sa kojim je i djelovao marketing sektor i prilagođavao svoj plan objava. Aktivnosti su podrazumijevale implementaciju marketing plana, postavljanje ciljeva, sprovođenje kampanja i promociju ciljeva i aktivnosti Tehnopolisa i njegovih stanara, novih infrastrukturnih segmenata, partnera, ali i promociju svih novosti i aktuelnosti koje su vezane za preduzetništvo i inovacije. Dio objava na kanalima komunikacije IPC Tehnopolis se tiče promocije projekata i projektnih aktivnosti, koje su od velikog značaja za poslovanje Tehnopolisa i kreiranje različitih programa podrške za mlade preduzetnike, a kroz koje se otvaraju i pružaju brojne mogućnosti.

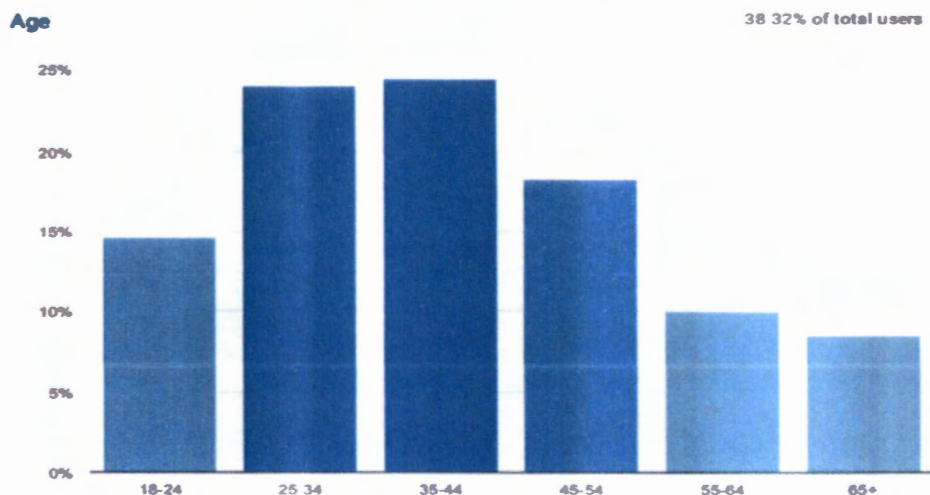
Za realizaciju svih aktivnosti tokom izvještajnog perioda korišćeni su interni i eksterni kanali komunikacije. Interni kanali komunikacije su: web sajt (www.tehnopolis.me), društvene mreže (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, YouTube) i outdoor promocija, dok su eksterni kanali komunikacije mediji (lokalni i nacionalni) i informisanje kroz kanale komunikacije naših partnera.

Interni kanali komunikacije

Osnovni kanal komunikacije je **web sajt**, na kojem su se objavljivale sve informacije, pozivi, aktuelnosti, vijesti, svakodnevni događaji i druge informacije korisne ciljnoj grupi i zainteresovanim licima. Web sajt je tokom čitavog izvještajnog perioda bio redovno ažuriran, međutim tim IPC Tehnopolis je 2022. godini radio na kreiranju novog website dizajna.

Informacije na sajtu su prevođene i na engleski jezik zbog velikog broja partnera koje Tehnopolis ima, a zatim i zbog potencijalne saradnje i razumijevanja svih aktivnosti koje IPC Tehnopolis realizuje.

Analitika sajta ukazuje na veliku posjećenost, u ovom periodu imali smo preko 60 000 prikaza stranica na sajtu, dok je aktivno bilo preko 20 000 korisnika. Analitika takođe pokazuje da sajt posjećuje mlađa publika (grafik), dok prema polu posjetilaca prednjači muški (muški 55.9%, ženski 44.1%). Najveći broj posjetilaca je iz Crne Gore, dok dalje se bilježi po broju posjeta: Srbija, Njemačka, SAD, Bosna i Hercegovina, dok je što se tiče Crne Gore najveći broj posjeta iz Podgorice i Nikšića.

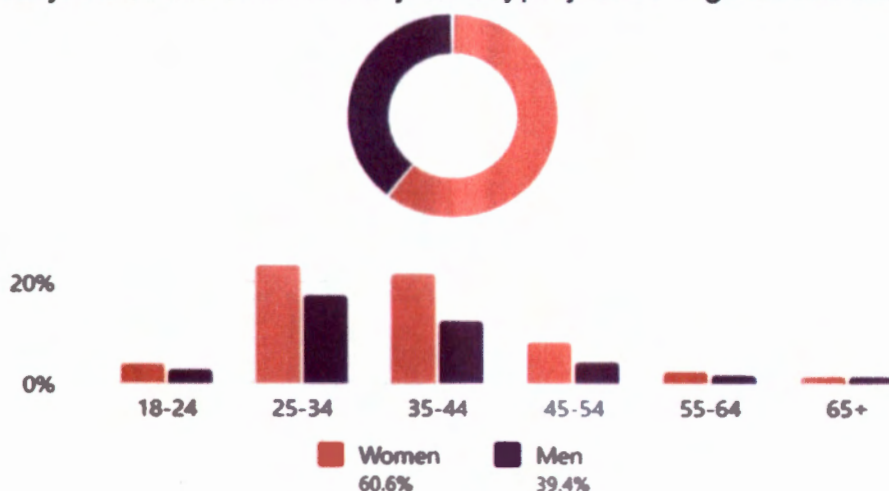

Društvene mreže su nezaobilazan kanal za interakciju, komunikaciju i širenje informacija, naročito među mlađom populacijom i ciljnom grupom kojoj se Tehnopolis obraća. U prethodnoj godini društvene mreže su korišćene u velikoj mjeri, pa nalozi bilježe konstantan rast broja posjetilaca i pratilaca. Osim činjenice da se najveći dio ciljne grupe nalazi upravo na društvenim mrežama, dodatni benefiti ove vrste komunikacije su i brzina širenja informacija i podsticanje interaktivnosti. Takođe, društvene mreže predstavljaju idealno mjesto za plasiranje reklama, akcija, informacija i prepoznatljivosti brenda, budući da od ukupne populacije Crne Gore blizu 70% koristi društvene mreže (430 000 korisnika).

Plasirani sadržaji na društvenim mrežama IPC Tehnopolis su prilagođavani ciljnoj grupi, bili su u skladu sa marketing planom i pratili su sve trendove online platformi. Prilikom objavljivanja informacija na društvenim mrežama, najčešće je korišćen je i hashtag #ipctehnopolis radi bolje prepoznatljivosti Tehnopolisa i lakšeg pretraživanja.

Facebook predstavlja najpopularniju društvenu mrežu u Crnoj Gori, pa se plasiranjem informacija na istoj dolazi do najvećeg broja korisnika. Uz pravilno targetiranje, plasiranje poruka i komunikaciju sa pratiocima, društvena mreža Facebook je bila jedna od ključnih kanala za ostvarivanje ciljeva zacrtanih godišnjim marketing planom. Na ovoj društvenoj mreži ukupan broj svidanja stranice je porastao sa 4 337 na 4 598, dok je broj novih pratilaca stranice u izvještajnom periodu je porastao za 514 (sa 4 465 na 4 979). Ukupan doseg (reach) stranice je 294 647. Broj objavljenih post-ova je 307, dok je podrška pratilaca aktivnostima koje sprovodimo (u vidu lajkovanja i komentara) iznosila 5 685 za lajkove i 113 za komentare.

Analitika takođe pokazuje da sajt posjećuje mlađa publika (grafik), dok prema polu posjetilaca prednjači ženski (ženski 60.6%, muški 39.4%). Najveći broj posjetilaca je iz Crne Gore, dok dalje se bilježi po broju posjeta: Srbija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Njemačka, SAD, dok je što se tiče Crne Gore najveći broj posjeta iz Podgorice i Nikšića.

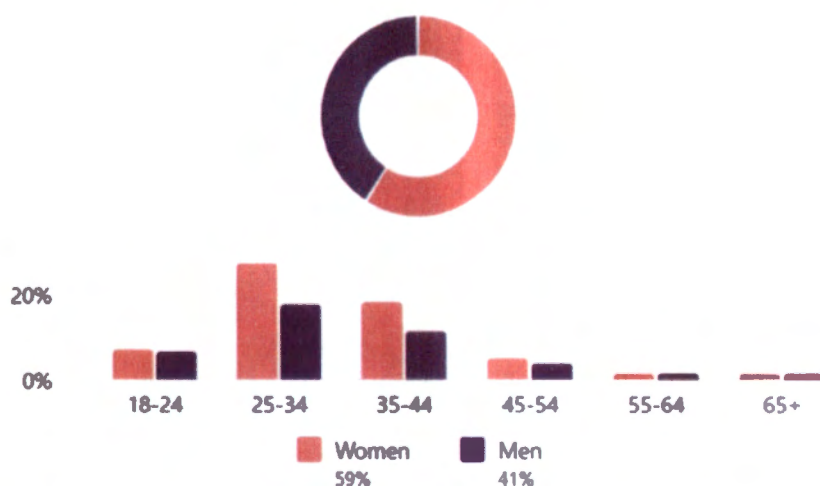

Takođe, IPC Tehnopolis je komunicirao i putem poruka koje su zainteresovani slali – upiti raznim povodima, gdje bilježimo veliku responzivnost kao i zadovoljstvo korisnika povodom pružanja potpunih informacija i brzog dobijanja odgovora.

Instagram je najbrže rastuća društvena mreža na našim prostorima i u svijetu, najpopularnija među mlađom publikom. Ova društvena mreža izdvaja se od ostalih po vrsti sadržaja koji se na njoj plasira. Fokus objava na Instagramu su fotografije i video materijali, a prema podacima za Cmu Goru na ovoj društvenoj mreži je potencijalni doseg čak 300 000 ljudi. IPC Tehnopolis je na ovoj mreži objavljivao sadržaje koji su pratili sve aktuelnosti, uz opis koji sadrži osnovne informacije o sadržaju. Osim objava, na ovoj mreži je praćen trend postavljanja sve popularnijih Instagram story-ja i video zapisa, koji je pomogao većoj vidljivosti objava, postavljanju dodatnih sadržaja i promociji.

Broj pratilaca u izvještajnom periodu porastao je za 598 osoba, odnosno sa 2 003 na 2 327, što je pokazatelj sve većeg interesovanja, a i na ovoj mreži bilježimo veliki broj poslatih poruka podrške i upita. Ukupan doseg (reach) je 216 072. Broj postova je iznosio 289.

Analitika takođe pokazuje da sajt posjećuje mlađa publika (grafik), dok prema polu posjetilaca prednjači ženski (ženski 59%, muški 41%). Najveći broj posjetilaca je iz Crne Gore, dok dalje se bilježi po broju posjeta: Srbija, Bosna i Hercegovina, SAD, Hrvatska, dok je što se tiče Crne Gore najveći broj posjeta iz Podgorice i Nikšića.

Twitter predstavlja platformu koja je na prvom mjestu kada je brzina protoka informacija u pitanju i idealno je mjesto za direktno povezivanje sa ciljnom publikom. U Crnoj Gori ovu društvenu mrežu ima preko 30 000 ljudi. Broj pratilaca na Twitter-u porastao je sa 556 na 586 tokom izvještajnog perioda, dok je ukupan broj impresija bio 71 759.

LinkedIn predstavlja najbolju B2B platformu na svijetu i sve je popularnija u Crnoj Gori. Na ovoj platformi svoju poruku možete podijeliti sa velikim brojem biznis korisnika, te stoga predstavlja idealnu platformu za poslovnu komunikaciju i povezivanje sa korisnicima iz istih ili drugih oblasti djelovanja, a samim tim je idealno mjesto za preduzetnike i startapove. IPC Tehnopolis ima stranicu i na ovoj mreži i ukupan broj pratilaca u ovom periodu je porastao sa 533 na 879. Ukupan doseg (reach) je 87 264, dok je podrška pratilaca aktivnostima koje sprovodimo (u vidu lajkovanja i komentara) iznosila 1 510 za lajkove i 19 za komentare. Broj post-ova je iznosio 293.

YouTube predstavlja mrežu koja je višenamjenska, ona je pretraživač, baza podataka u video-obliku, platforma i društvena mreža. Na YouTube kanalu IPC Tehnopolis u izvještajnom periodu je postavljeno 24 videa, većinom interne produkcije, od čega su njih 9 edukativnog karaktera, dok je finale BoostMeUp programa bilo strimovano uživo sa Tehnopolisovog kanala.

Eksterni kanali komunikacije

U cilju što bolje, pravovremene i potpunije informisanosti ciljne grupe, ali i šire javnosti o aktivnostima IPC Tehnopolis, marketing sektor je konstantno komunicirao sa predstavnicima medija na lokalnom i nacionalnom nivou. Predstavnici medija su redovno obavještavani o svim aktivnostima, aktuelnostima i događajima, pozivani su da medijski isprate događaje. IPC Tehnopolis je takođe radio na širenju i ostvarivanju što boljih odnosa sa medijima, kako bi javnost bila što bolje informisana i shvatila značajnu ulogu koju Tehnopolis ima u oblasti svog djelovanja, pa je zabilježen veći broj medija koji su objavljivali informacije. Zabilježeno je pojavljivanje na portalima, televiziji, radiju i u štampanim medijima (RTCG, TV Vijesti, RTV NK, Onogošt.me, Dan, Pobjeda, Dnevne novine, Vijesti, Aktuelno.me, Bankar.me, Portal Analitika, Antena M i drugi veliki broj portala).

Pored toga, veliki broj partnera koje Tehnopolis ima prepoznao je značaj aktivnosti koje su sprovedene, pa je zabilježen i veliki broj dijeljenja informacija sa njihovom publikom, čime je ostvaren i veći doseg informisanosti i prepoznatljivosti Tehnopolisa širom regiona.

Osim dijeljenja informacija o našim aktivnostima, na društvenim mrežama IPC Tehnopolis dijelili smo i informacije o svim onim aktuelnostima koje bi mogle pomoći i bili od koristi ciljnoj grupi i razvoju inovativnog, preduzetničkog i startup ekosistema u Crnoj Gori.

Pored navedenih aktivnosti marketing tim IPC Tehnopolis priprema sadržaj i upravlja i nalogima na društvenim mrežama za dva aktuelna projekta, te pruža podršku u marketinškom dijelu korisnicima podrške biznis inkubatora. Osim društvenih mreža projekata, Tehnopolis upravlja i nalogima coworking prostora, koji takođe bilježe povećanje broja pratilaca i sve veće interesovanje za korišćenje prostora za rad.

Koristeći alate outdoor promocije, pripremljeni su i flajeri za infrastrukturne segmente u kojima su predstavljene njihove mogućnosti, a koji su korišćeni na različitim sajmovima.

13. Unapređenje saradnje na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou

U 2022. godini nastavljena je uspješna saradnja sa institucijama od značaja za funkcionisanje IPC Tehnopolis. U cilju razvijanja partnerskih odnosa, širenja opsega usluga koje možemo pružati i otvaranja mogućnosti zajedničkog učešća na projektima, kontinuirano se radi na umrežavanju sa institucijama iz akademskog sektora, razvojnim agencijama kao i renomiranim kompanijama.

U izvještajnom periodu, IPC Tehnopolis je zaključio memorandume o saradnji sa: Opštinom Nikšić, Regionalnom razvojnom agencijom Zlatibor d.o.o. Zlatibor, Republika Srbija, Distretto Tecnologico Aerospaziale scarl RTA-Aerospace Technological Cluster, Italia, Zenička razvojna agencija "ZEDA" BiH, Industrijski park Nova Gradiška, Hrvatska, Grad Gradiška BiH, Univerzitetom Crne Gore, J.U. Srednja stručna škola Nikšić, J.U. "Gimnazija Slobodan Škerović" Podgorica, MODRON doo Podgorica i AIESEC Montenegro.

14. Unapređenje kapaciteta zaposlenih

U izvještajnom periodu, kontinuirano se radilo na edukaciji zaposlenih u svim sektorima IPC Tehnopolis, kako bi širili svoja znanja, iskustva i vještine i kako bi se postigla što veća iskorišćenost svih resursa kojima IPC Tehnopolis raspolaže.

Dostizanje zadovoljavajućeg nivoa kvaliteta u radu sa tehnologijama i metodama zastupljenim u infrastrukturnim segmentima IPC Tehnopolis, iziskuje konstantno učenje i usavršavanje vještina, što se na najbolji način ostvaruje pohađanjem obuka koje sprovode relevantni predavači iz zemlje i okruženja.

Zaposleni IPC Tehnopolis prisustvovali su brojnim radionicama:

- setu edukacija/brokerskih događaja u okviru projekta "Prekogranična mreža u području otvorenih inovacija u bioekonomiji GREEN CBC", na kom je IPC Tehnopolis partner, u Tuzli. Teme koje su obrađene na radionicama su Istraživanje tržišta i Razvoj klastera.
- studijskoj posjeti Republici Srbiji, posjeta Agronomskom fakultetu u Čačku, Specijalističkom veterinarskom institutu u Kraljevu i Institutu za zemljište u Beogradu i obilazak njihovih laboratorija.
- treningu „Primjena Rješenja zasnovanih na prirodi za prilagođavanje na klimatske promjene i smanjenje rizika od katastrofa na Zapadnom Balkanu“, koji se održao u Tivtu.
- događaju na temu "Trajektorije saradnje za bolju integraciju politika o bezbjednosti hrane i održivosti u poljoprivrednom prehrambenom lancu", koji je organizovala Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u okviru PEFMED PLUS projekta, u Podgorici.
- simpozijumu „Zemljište u doba precizne poljoprivrede i informacionih tehnologija" i radionici "*Ecosystems services, pressures, payments, and actions – motivation required in south-eastern CEI countries (ESS - MotSE)*", koji su održani na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu
- radionicama na teme "Kako napisati EU projekat" i "Intelektualna svojina i patentna zaštita pronalaska u CG", koje su održane u okviru projekta Green CBC u IPC Tehnopolis.
- forumu pod nazivom „*Blue Innovation Forum*“, koji je organizovan u sklopu BLUE BIO MED – Mediterranean Innovation Alliance for sustainable blue economy, projekta, u Cadizu.
- događaju "Izazovi u lokalnom sistemu proizvodnje hrane", koji je organizovala NVO Green home, u Podgorici.
- međunarodnoj naučnoj konferenciji "Održiva poljoprivreda i ruralni razvoj - III", koja je održana u Beogradu
- 3D modelovanje – osnovni nivo, predavač: Miloš Radović, Podgorica
- 3D modelovanje – napredni nivo, predavač: Miloš Radović, Podgorica
- 3D štampa, predavač: Miloš Radović, Podgorica
- 3D skeniranje, predavač: Samuil Topalov, B2 Ntrade Bugarska
- CNC programiranje CAD – osnovni nivo, predavač: Marta Tanasković, AxiomTech Kragujevac
- CNC programiranje CAD – napredni nivo, predavač: Marta Tanasković, AxiomTech Kragujevac
- CNC programiranje CAM – osnovni nivo, predavač: Nikola Marković, AxiomTech

Kragujevac

- CNC programiranje – napredni nivo za peto-osnu obradu, predavač: Nikola Marković, AxiomTech Kragujevac
- CNC obrada metala i mekših materijala (obuka za rad na glodalici i strugu), predavač: Marko Trkulja, NOTCH PR Advances Futog
- Korišćenje SolidWorks-a i Solid Edge-a (osnovni nivo), ZEDA Zenica
- CNC programiranje i upravljanje, predavač: Luka Bilešić, Industrijski park Nova Gradiška

Dodatno, u toku 2022. godine zaposleni u IPC Tehnopolis su učestvovali u radu međuinstitucionalnih radnih grupa i drugih radnih tijela, i to:

- Međuinstitucionalnoj S3 grupi, upravljačko – koordinacionom tijelu za praćenje implementacije pametne specijalizacije;
- Konsultativne grupa za izradu Strateškog plana razvoja Opštine Nikšić;
- Radna grupa Savjeta za inovacije, za izradu prijedloga za sistemsko rješavanje pitanja predfinansiranja EU projekata;
- Podrška u sprovođenju projekta "Unapređenje preduzetništva kroz naprednu savjetodavnu podršku i informacione servise" Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma;

15. Doprinos realizaciji S3

Strategija pametne specijalizacije Crne Gore promoviše koncept zdrave, održive i digitalizovane zemlje odnosno tri ključna strateška pravca koji predstavljaju generalnu dugoročnu viziju razvoja Crne Gore. IPC Tehnopolis predstavlja jednog od aktera koji je, u okviru onoga što strategija predviđa, imao priliku da svojim aktivnim djelovanjem doprinese realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Operativnog programa za implementaciju Strategije pametne specijalizacije (2021-2024) za 2022. godinu.

U okviru Akcionog plana, IPC Tehnopolis je sprovodio aktivnosti koje se odnose na 3 strateška cilja i njihove operativne ciljeve:

- **Strateški cilj 3: Poboljšanje saradnje u okviru sistema inovacija**
Operativni cilj 3.2: Jačanje inovacione infrastrukture
Aktivnost 3.2.1 Jačanje programskih aktivnosti IPC Tehnopolis koja podrazumijeva organizaciju 20 obuka i 5 radionica;
Aktivnost 3.2.2 Unaprijeđenje infrastrukturnih segmenata IPC Tehnopolis koja podrazumijeva nabavku opreme za biotehnošku laboratoriju BioLab Tehnopolis i laboratoriju za industrijski dizajn TechLab Tehnopolis.
- **Strateški cilj 4: Podrška inovativnim aktivnostima u privrednom sektoru**
Operativni cilj 4.1: Stvaranje uslova za uspostavljanje klaster inicijativa i njihovu transformaciju u održive klastere
Operativni cilj 4.2: Stimulisanje razvoja inovativnih startapova
Aktivnost 4.1.1 Podrška klasterskoj organizaciji u okviru ICT prioriteta koja podrazumijeva uspostavljanje ICT klastera, kreiranje strategije razvoja ICT klastera i angažovanje klaster menadžera;
Aktivnost 4.2.1 Predakceleracija startapova koja podrazumijeva pružanje podrške 18 startup timova.
- **Strateški cilj 5: Poboljšanje okvirnih uslova za inovacioni ekosistem**
Operativni cilj 5.2: Promocija značaja inovacija sa fokusom na informisanje šire

javnosti i privrede

Aktivnost 5.2.3 Podsticanje inovacione kulture koja podrazumijeva 8 odobrenih projekata, 62 održana događaja i 2 uspostavljena infrastrukturna segmenta za edukaciju odnosno nabavku opreme za kabinete robotike i mehatronike u dvije srednje škole u Crnoj Gori;

Aktivnost 5.2.6 Stimulisanje zaštite i razvoja pronalazaka koja podrazumijeva 2 podržana inovatora.

IPC Tehnopolis će i u narednom periodu nastaviti da daje svoj doprinos održivom razvoju crnogorskog društva, a u skladu sa prioritarnim oblastima pametne specijalizacije.

16. Nagrade i priznanja

IPC Tehnopolis je zahvaljujući vrijednom angažmanu svih zaposlenih u prethodnom periodu uspješno radio na realizaciji svoje misije, inspirisane brigom za inovativnu zajednicu i usmjerene ka konstantnom doprinosu boljem i kvalitetnijem društvu u kojem živimo.

Nagrade i priznanja za 2022. godinu su pokazatelj da smo prepoznati kao primjer društveno odgovornog poslovanja:

- **Nagrada Unije poslodavaca** - dobitnik nagrade na konkursu Unije poslodavaca za društveno odgovorno poslovanje za 2022. godinu u kategoriji "briga za zajednicu".
- **SME Assembly 2022 / European Enterprise Promotion Awards** - nacionalni pobjednik takmičenja Evropske komisije za najbolju ideju u oblasti promocije preduzetništva u kategoriji „Unaprjeđenje poslovnog okruženja i podrška digitalnoj tranziciji“.
- **Interreg Project Slam** - finalista Interreg Project Slam takmičenja za najbolji projekat u 2022. godini (CODE, 2CODE i CROWN).

17. Finansijski izvještaj

17.1. Kontrole nadležnih organa

U 2022. godini izvršen je nadzor nad radom IPC Tehnopolis u sledećim segmentima:

Inspeksijska kontrola - Uprava prihoda i carina

U toku juna 2022. godine, sproveden je inspeksijski nadzor od strane Uprave prihoda i carina - Područna jedinica Nikšić. Nadzor je izvršen za period od 01. aprila 2020. godine, odnosno od prethodne inspeksijske kontrole, zaključno sa 31. martom 2022. godine. Sprovedenim nadzorom utvrđeno je da je za kontrolisani period IPC Tehnopolis pravilno obračunavao PDV po propisanim poreskim stopama i poresku obavezu iskazao u mjesečnim prijavama za obračun poreza na dodatu vrijednost. Nadzorom nad podnešenim prijavama za utvrđivanje poreza na dobit za poslovnu 2020. i 2021. godinu utvrđeno je da su tačno iskazani rashodi iz poslovanja, isti dokumentovani i nastali u svrhu poslovanje djelatnosti. Nadzorom obračuna uplate poreza i doprinosa iz i na lična primanja, utvrđeno je da je IPC Tehnopolis izvršio isplatu zarada sa pripadajućim porezima i doprinosima.

Sprovedenim nadzorom utvrđeno je da je PDV kredit 23,654.06 €. Navedeni iznos preusmjeren je na jedinstveni račun poreza i doprinosa, i iskorišćen za plaćanje poreza i doprinosa koji su nastali zaključno sa 30.06.2022. godine.

Inspekcijska kontrola – Direktorat za politiku za javne nabavke

U toku oktobra 2022. godine, sproveden je inspekcijski nadzor od strane Uprave za inspekcijske poslove - Odsjek za inspekciju za javne nabavke. Nadzor je izvršen za period od 9. aprila 2021. godine, odnosno od prethodne inspekcijske kontrole.

Sprovedenim nadzorom je utvrđeno da se uredno vodi propisana dokumentacija i da su za nabavke sprovedene u 2021. godini, Direktoratu za politiku javnih nabavki dostavljeni izvještaji kao i metodologija analize rizika u postupcima javnih nabavki.

Sprovedenim nadzorom je utvrđeno da je u propisanom roku donesen, odobren od strane organa upravljanja Društva i objavljen Plan javnih nabavki IPC Tehnopolis za 2022. godinu.

Inspekcijskom kontrolom nije utvrđena nijedna nepravilnost u upravljanju procesima javnih nabavki.

Kontrola izvještaja za projekte

Kancelarija prvog nivoa kontrole u okviru Direktorata za finansiranje i ugovaranje EU pomoći u okviru Ministarstva finansija i socijalnog staranja je u 2022. godini izvršila kontrolu ukupno 20 izvještaja za deset EU projekata i dostavila sertifikate o prihvatljivosti troškova u 100 % iznosu za svih 20 izvještaja. Ukupna vrijednost sertifikovanih izvještaja u 2022. godini iznosi 453,284.55 €, od čega je 385,292.20 € bespovratni grant, dok je 67,992.74 € iznos kofinansiranja od strane IPC Tehnopolis.

Pored navedene kontrole od strane Direktorata za finansiranje i ugovaranje EU pomoći u okviru Ministarstva finansija i socijalnog staranja, donatori i nadležne institucije za kontrolu nacionalnih projekata, ERASMUS + projekata i programa RYCO su takođe izvršile kontrolu periodičnih izvještaja koje je IPC Tehnopolis u obavezi dostavljati i utvrdili da u navedenim izvještajima nema nepravilnosti te sve troškove okarakterisali kao prihvatljive i opravdane.

Kao što može vidjeti u priloženoj tabeli nastavlja se trend rasta prihoda IPC Tehnopolis iz godine u godinu. Tako je u 2022. godini došlo do povećanja prihoda za 15.25 % u odnosu na 2021. godinu, odnosno 39.67 % u odnosu na 2020. godinu. Ukoliko posmatramo strukturu prihoda, kao i prethodnih godina procentualno najveće učešće u ukupnim prihodima zauzimaju prihodi od nacionalnih i međunarodnih projekata (53.54 %), dok je u 2022. godini niže učešće prihoda opredijeljenih iz budžeta i iznosi svega 9.19 % u ukupnim prihodima. U 2022. godini prihodi od poslovne ekonomske aktivnosti čine 5.68 % ukupnih prihoda.

Implementacija kako nacionalnih, tako i međunarodnih projekata u 2022. godini tekla je planiranom dinamikom, prihodi od projekata iznose 524,487.62 €.

Tehnopolis se u oktobru 2022. godine obratio Ministarstvu nauke i tehnološkog razvoja sa Zahtjevom za obezbjeđenje nedostajućih sredstava za rad u 2022. godini sa stavke budžetske rezerve. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 22. decembra 2022. godine donijela Zaključke i dala saglasnost za korišćenje sredstava Tekuće budžetske rezerve, u ukupnom iznosu 200,000.00 €. Od navedenog iznosa 130,000.00 € se odnosi na sufinansiranje EU projekata, dok iznos od 70,000.00 € predstavljaju sredstva za redovno poslovanje Tehnopolisa.

Ostali prihodi i donacije, čine odnosni dio odloženih prihoda donacije opreme i materijala, sponzorstva, nedostajućih sredstava za redovno poslovanje i drugi prihodi koji se ne mogu svrstati u prethodno navedene kategorije. Uvećani su za 175,897.72 € u odnosu na 2021. godinu.

Struktura troškova u 2022. godini u poređenju sa 2021. i 2020. godinom

Ukupni troškovi u 2022. godini iznosili su 916,749.52 €, dok se njih 63.55 % odnosno 582,575.40 € odnosi na troškove projektnih aktivnosti. U 2021. godini taj procenat je iznosio 62.16 %. Sredstvima međunarodnih i nacionalnih projekata obezbijeđeno je 210,332.68 € odnosno 71.37% ukupnih troškova zarada i naknada zaposlenih i 27,458.99 € administrativnih troškova koji se odnose na troškove komunikacionih usluga, troškove kancelarijskog i administrativnog materijala i troškove električne energije.

Vrednosno i procentualno najznačajniji trošak u strukturi troškova jesu ukupni troškovi bruto zarada i naknada zarada, bruto naknada Odbora direktora i naknada po osnovu ugovora o djelu kojima pripada 41.70 % ukupnih troškova. U 2020. godini prosječna zarada zaposlenih u IPC Tehnopolis iznosila je 517.14€ dok je u 2021. godini prosječna zarada zaposlenih u IPC Tehnopolis iznosila 528.08 €. U 2022. godini prosječna zarada za prosječan broj zaposlenih (27) iznosila je 675.89 €.

Tabela: Struktura troškova - uporedni prikaz 2020 / 2021 / 2022. godina

17.2. Poslovanje u 2022. godini

Tabela: Struktura prihoda - uporedni prikaz 2020 / 2021 / 2022. godina

PRIHODI	2020	% učešća u ukupnim prihodima	2021	% učešća u ukupnim prihodima	2022	% učešća u ukupnim prihodima
Prihod opredijeljen zakonom o budžetu	90,000.00	12.83	90,000.00	10.59	90,000.00	9.19
Poslovni prihodi i prihodi od zakupnina	36,698.59	5.23	57,656.77	6.78	55,651.56	5.68
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga i prihod od zakupnina	31,781.13		48,879.13		41,152.97	
Kafeterija	4,917.46		8,777.64		14,498.59	
Prihodi od projekata	476,952.88	68.01	568,714.34	66.92	524,487.62	53.54
Nacionalni projekti	132,689.07		55,777.45		85,486.76	
EU projekti	344,263.81		512,936.89		439,000.86	
Ostali prihodi i donacije	97,638.31	13.92	133,501.53	15.71	309,399.25	31.59
Prihodi iz budžeta MER / MNTR			30,000.00		200,000.00	
Ostali prihodi			103,501.53		109,399.25	
UKUPNO	701,289.78	100	849,872.64	100	979,538.43	100

RASHODI	2020	2021	% učešća u ukupnim troškovima	PROJEKTI	2022	% učešća u ukupnim troškovima	PROJEKTI
<i>Neto zarade i naknade zaposlenih</i>	159,668.07	178,801.87	21.30	140,406.47	228687.16	24.95%	160965.87
<i>Neto naknade po osnovu ugovora o djelu</i>	112,565.38	68,834.95	8.20	52,726.24	55269.97	6.03%	45294.15
<i>Neto naknade Odbor direktora</i>	6,909.84	12,705.13	1.51		17303.42	1.89%	0
<i>Troškovi poreza i doprinosa</i>	101,667.10	119,789.82	14.27	90,757.68	79309.43	8.65%	54104.66
<i>Troškovi prireza</i>	3,528.54	3,899.60	0.46	3,314.66	1649.82	0.18%	1266.68
<i>Troškovi službenih putovanja</i>	11,337.51	44,501.61	5.30	34,782.81	49171.57	5.36%	40752.67
<i>Troškovi kancelarijskog i administrativnog materijala</i>	1,908.93	2,351.57	0.28		1311.4	0.14%	1311.4
<i>Troškovi sredstava za održavanje higijene</i>	2,155.34	1,964.28	0.23		2292.78	0.25%	0
<i>Troškovi električne energije</i>	14,209.41	21,434.98	2.55	9,239.09	18772.42	2.05%	16714.38
<i>Troškovi komunikacionih usluga</i>	10,222.90	14,357.91	1.71	14,357.91	9433.21	1.03%	9433.21
<i>Troškovi goriva</i>	5,971.25	7,440.82	0.89	7,440.82	4524.66	0.49%	0
<i>Troškovi komunalnih usluga i vodosnabdijevanja</i>	1,910.39	2,731.05	0.33		2093.33	0.23%	0

Troškovi amortizacije	29,716.17	95,325.95	11.36		117049.25	12.77%	0
Nabavna vrijednost prodate robe	4,289.09	5,126.00	0.61		4398.8	0.48%	0
Troškovi neproizvodnih usluga	140,363.29	168,613.00	20.09	145,490.70	174399.81	19.02%	146582.34
Troškovi usluga održavanja, osiguranja	17,963.05	23,301.04	2.78	8,060.00	8621.55	0.94%	0
Troškovi sitnog inventara i ostalog materijala	14,117.23	15,199.31	1.81	1,642.00	50944.19	5.56%	47794.71
Troškovi osiguranja i registracije vozila	1,769.51	1,307.69	0.16		703.88	0.08%	0
Troškovi kotizacija	607.00	1,028.00	0.12		990	0.11%	0
Troškovi marketinga, reklame, promocije	30,276.46	26,561.23	3.16	13,636.10	62509.03	6.82%	58355.33
Donacije i pomoći	995.00	1,703.32	0.20		1043.6	0.11%	0
Troškovi reprezentacije	4,255.64	2,593.12	0.31		2240.97	0.24%	0
Troškovi bankarskih provizija i naknada	11,850.43	2,731.38	0.33		3892.12	0.42%	0
Troškovi kamata	1,961.42	10,708.52	1.28		15422.67	1.68%	0
Ostali troškovi	2,745.93	6,448.90	0.77		4714.48	0.51%	0
UKUPNO	692,964.88	839,461.05	100.00	521,854.48	916,749.52	100.00%	582,575.40

Troškovi neproizvodnih usluga i ostalih nematerijalnih troškova čine 19.02 % ukupnih troškova a odnose se na troškove organizacije događaja, troškove konsultantskih usluga, nematerijalnih troškova za projekat BoostMeUp i ostalih nematerijalnih troškova, 84.05% ovih troškova odnosi se na troškove projektnih aktivnosti.

U 2022. godini uvećani su troškovi amortizacije usled stavljanja u upotrebu opreme nabavljene kroz EU projekte.

Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja za 2022. godinu iznosi 62,788.98 €. Tehnopolis je uknjižio odloženu poresku obavezu koja umanjuje neto dobit u iznosu 9,570.30 €. U konačnom IPC Tehnopolis je u 2022. godini poslovao sa pozitivnim neto rezultatom u iznosu od 53,218.68 €.

Obaveze i potraživanja na 31.12.2022. godine

Na dan 31.12.2022. IPC Tehnopolis je imao izmirene sve obaveze za poreze i doprinose dok su obaveze IPC Tehnopolis prema dobavljačima, iznosile su 30,416.98 €. Obaveze po osnovu overdraft kredita na 31.12.2022. iznosile 641,631.01 €. Navedena sredstva overdraft kredita su utrošena namjenski za potrebe pred finansiranja EU projekata i kao što je prethodno navedeno, sertifikovana su u punom iznosu i očekuje se da će umanjena za iznos kofinansiranja biti refundirana u 2023. Godini.

Potraživanja IPC Tehnopolis na 31.12.2022. godine iznose 570,224.64 €, od čega se 556,613.80 € odnosi na potraživanja od EU projekata. Takođe IPC Tehnopolis na isti datum potražuje za više plaćeni porez na dodatu vrijednost iznos od 3810.42 €, koji ćemo u narednom periodu u skladu sa procedurama preusmjeriti na predstojeće obaveze za poreze i doprinose.

Dodatne napomene

U 2022. godini kroz projekte iNnovaNet, GreenCBC, BioTourS, AWeS0Me, nabavljena je dodatna oprema, prateća sredstva za rad i materijal u vrijednosti od 382,636.85 €. Navedena oprema odnosi se na uspostavljanje Fab Laba i unapređenje kapaciteta laboratorije za industrijski dizajn i opreme koja će se koristiti za kreiranje multimedijalnih sadržaja. Od navedenog iznosa u skladu sa Ugovorom o ustupanju na korišćenje opreme, nabavljene u okviru projekta iNnovaNet, uručena je bez naknade JU Srednja stručna škola Nikšić i JU Gimnazija "Slobodan Škerović" Podgorica, oprema prateća sredstva za rad i materijal u vrijednosti 69,994.75 €.

Finansijski iskazi za 2022. godinu su sastavni dio ovog izvještaja, a za sve detaljnije informacije IPC Tehnopolis je na raspolaganju.

Izvršni direktor

Predsjednik Odbora direktora

Tehnopolis
Inovaciono Preduzetnički Centar

Društvo sa ograničenom odgovornošću
Inovaciono preduzetnički centar

"TEHNOPOLIS"

Broj: 509/23

Datum: 17.05.2023.

PROGRAM RADA INOVACIONO PREDUZETNIČKOG CENTRA TEHNOPOLIS SA FINANSIJSKIM PLANOM ZA 2023. GODINU

NIKŠIĆ

mart 2023.

Sadržaj:

OPŠTE INFORMACIJE	3
1. MISIJA, VIZIJA I CILJEVI ORGANIZACIJE	4
1.1. Misija i vizija – korporativna	4
Misija	4
Vizija.....	4
1.2. Ciljevi – srednji rok	4
1.3. Ciljevi – kratak rok.....	4
1.4. Usklađenost ciljeva sa specifičnim dokumentima/strategijama razvoja	5
2. ORGANIZACIJA.....	6
2.1. Struktura i način organizacije, kapaciteti i upravljanje procesima.....	6
3. USLUGE	8
3.1. Vrste i broj programa podrške korisnicima / stanarima.....	8
3.2. Saradnja sa akademskom zajednicom.....	9
3.3. Saradnja sa poslovnom zajednicom	9
3.4. Infrastrukturna podrška i dostupnost stanarima.....	10
3.5. Međunarodna saradnja u cilju pružanja podrške korisnicima / stanarima	11
4. PLAN RAZVOJA INFRASTRUKTURNIH SEGMENTA (LABORATORIJA) U 2023.....	11
4.1. Uvod	11
4.2. Laboratorija za industrijski dizajn TechLab Tehnopolis	12
4.3. Biotehnoška laboratorija BioLab Tehnopolis	12
4.4. Data centar Tehnopolis	14
5. INDIKATORI POSLOVANJA IPC TEHNOPOLIS ZA 2023. GODINU	14
6. PLAN AKTIVNOSTI IPC TEHNOPOLIS ZA 2023. GODINU	15
7. FINANSIJSKI ASPEKT POSLOVANJA U 2023. GODINI	18
FINANSIRANJE RAZVOJA USLUGA I INFRASTRUKTURNIH KAPACITETA	21
RAZVOJ USLUGA STANARIMA BIZNIS INKUBATORA I ULAGANJE U INFRASTRUKTURNE KAPACITETE ..	22

OPŠTE INFORMACIJE

Naziv pravnog lica	<i>Inovaciono preduzetnički centar Tehnopolis</i>
Rukovodilac /direktor	<i>Đorđije Malović</i>
PIB	<i>03009645</i>
Adresa sjedišta	<i>Radoja Dakića bb, 81400 Nikšić, Crna Gora</i>
Klasifikacija pretežne djelatnosti (po CRPS-u)	<i>7022 – konsultantske aktivnosti u vezi s poslovanjem i drugim upravljanjem</i>
Kontakt osoba	<i>Vanja Zorić Šundić</i>
Telefon	<i>+382 40 280 431</i>
Zvanična e - mail adresa	<i>office@tehnopolis.me</i>
Web adresa subjekta	<i>www.tehnopolis.me</i>
Vrsta subjekta inovacione infrastrukture	☐ <i>Naučno tehnološki park</i> ☒ <i>Inovaciono preduzetnički centar</i> ☐ <i>Poslovno tehnološki inkubator</i> ☐ <i>Centar za transfer tehnologija</i> ☐ <i>Klaster</i> ☐ <i>Drugi subjekti inovacione infrastrukture</i>

1. MISIJA, VIZIJA I CILJEVI ORGANIZACIJE

1.1. Misija i vizija – korporativna

Misija

Podrška unapređenju nacionalnog inovacionog i preduzetničkog sistema u Crnoj Gori kroz sprovođenje skupa aktivnosti čija realizacija će razviti i unaprijediti inovacione kapacitete i inovacionu infrastrukturu za potrebe ukupnog održivog ekonomskog razvoja Crne Gore.

Vizija

Međunarodno prepoznatljiv i kredibilan centar inovacione djelatnosti u Crnoj Gori koji vrši aktivnosti razvoja inovativnog preduzetništva, modernizaciju i unapređenje konkurentnosti privrede, kreiranja novih znanja, razvoja i primjene inovacija proizvoda i procesa, upotrebe inovativnih tehnologija, uvođenja novih poslovnih modela, kao i razvoj kapaciteta i infrastrukture potrebne za podršku navedenim aktivnostima.

1.2. Ciljevi – srednji rok

- Kreiranje novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća kroz razvoj inovativnih tržišno-orjentisanih proizvoda, usluga i tehnologija koji imaju veliki potencijal za komercijalizaciju i tržišnu primjenu;
- Podrška prenosu inovativnih ideja iz naučnoistraživačkih ustanova na tržište, kroz saradnju sa partnerima iz privrede ili kroz otvaranje novih preduzeća/spin-off kompanija u Crnoj Gori;
- Jačanje inovativnog potencijala preduzeća i njihove prepoznatljivosti u sistemu inovacija;
- Stimulisanje tehnoloških inovacija i podsticanje komercijalizacije, odnosno primjene inovativnih ideja i tehnologija na tržištu;
- Saradnja sa crnogorskom naučnom i privrednom dijasporom u cilju stvaranja uslova za strateško povezivanje i reintegraciju u domaću zajednicu;
- Podsticanje transfera znanja i tehnologija u saradnji sa domaćim i međunarodnim partnerima iz naučnoistraživačkog i privrednog sektora.

1.3. Ciljevi – kratak rok

- Aktivacija i promocija inovativnog preduzetničkog potencijala sa fokusom na univerzitete i razvoj preduzetničke kulture u Crnoj Gori kroz realizaciju edukativno-motivacionih i promotivnih događaja iz oblasti preduzetništva i inovacija koristeći model javno-privatnog partnerstva sa ključnim nacionalnim i regionalnim kompanijama i startupovima i nacionalnim IT klasterom;
- Unaprijeđenje kapaciteta crnogorskog inovativnog ekosistema u dijelu znanja i vještina iz oblasti poslovnog razvoja, razvoja tehnologije, zaštite prava intelektualne svojine, alternativnog finansiranja i pristupa kapitalu i drugih relevantnih tema od značaja za razvoj inovativne poslovne zajednice u Crnoj Gori;

- Stimulisanje razvoja inovacija kroz preduzetništvo, kreiranje novih vrijednosti preduzetničke kulture u Crnoj Gori i pristup regionalnim i međunarodnim tržištima za inovativne i preduzetničke projekte;
- Poboljšanje uslova za finansiranje i pristup kapitalu za inovativne i preduzetničke ideje i startup projekte iz Crne Gore kroz privlačenje sredstava iz dostupnih međunarodnih fondova, pružanje direktne finansijske podrške, prezentaciju ideja i projekata investitorima, biznis anđelima iz zemlje i regiona.

1.4. Usklađenost ciljeva sa specifičnim dokumentima/strategijama razvoja

Ciljevi su usklađeni sa sledećim specifičnim dokumentima i strategijama razvoja:

1. **Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine**, a posebno u vezi sa strateškim ciljem 2.5 Stimulisati zaposlenost i socijalnu inkluziju i to podmjerom 2.5.1.2 kojom je definisano "Promovisanje razvojno orijentisane politike koje podržavaju produktivne aktivnosti, otvaranje dostojanstvenih radnih mjesta, preduzetništvo, kreativnost i inovativnost i podsticanje formalizacije i rasta mikro, malih i srednjih preduzeća, između ostalog i kroz pristup finansijskim uslugama", kao i definisanih ekonomskih resursa u oblasti Preduzetništva i MSP koji se odnose na poboljšanje poslovnog ambijenta za razvoj preduzetništva i MSP u Crnoj Gori, koji i dalje ima veliki broj biznis barijera poput: legislativnih, administrativnih, pristupa finansijama za startapove, promocije, edukacija, usvajanja novih znanja i vještina, podrške inovacijama itd;
2. **Strategija inovativne djelatnosti 2016-2020**, i to strateški cilj I - "Povećanje kapaciteta za inovacije i tehnološki razvoj Crne Gore", Prioritet 2: Unapređenje infrastrukture za podršku inovacijama i tehnološkom razvoju i Prioritet 3: Jačanje ljudskih resursa za inovacije i tehnološki razvoj, kojim se definiše niz mjera u cilju povezivanja visokog obrazovanja i privrede, uspostavljanja modela cjeloživotnog učenja i podizanja preduzetničko-inovativnog karaktera obrazovanja. Program je takođe u direktnoj vezi sa strateškim ciljem III: "Jačanje potencijala za inovacije u privrednom sektoru", Prioritet 8: Jačanje inovacionog potencijala MSP i njihove prepoznatljivosti u sistemu inovacija, kojim se definiše uspjeh inovativne ideje, njene komercijalizacije i finansiranja kroz instrument ulaganja u kapital posebno za „startap“ i brzorastuća MSP;
3. **Strategija naučnoistraživačke djelatnosti (2017-2021)** i to strateški cilj 5.3 "Jačanje sinergije između nauke i ekonomije" kojim su definisani prioriteti unapređenja mehanizama 7 za transfer tehnologije, kreiranja povoljnijeg ambijenta za inovativno preduzetništvo, kao i finansijske podrška istraživačkim i inovativnim aktivnostima i preduzetništvu;
4. **Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća (2018-2022)**, i to operativnim ciljem 4 - "Unapređenje inovativnosti MSP" kojim je definisano niz mjera: Mjera 1. "Unapređenje infrastrukture za podršku inovacijama i tehnološkom razvoju"; Mjera 2. "Unapređenje podrške za inovativna preduzeća i jačanje njihovog potencijala za inovacije"; Mjera 3. "Pružanje podrške za bolje korišćenje sredstava iz EU programa za istraživanje, razvoj i inovacije"; Mjera 4. "Jačanje svijesti MMSP o značaju inovacija"; kao i operativnim ciljem 7 - "Digitalna transformacija biznisa" kojim su definisane mjere za promociju i obezbjeđenje savjetodavne podrške za unapređenje biznisa primjenom digitalizacije i promociju primjene e-trgovine u poslovanju MMSP;

5. **Strategija pametne specijalizacije (2018-2024)** kojom se identifikuju osnovni zajednički ciljevi razvojnih politika, determinisani interesima vezanim za istraživačku i inovativnu djelatnost, poput jačanja saradnje akademskog i privrednog sektora i podrške inovativnim aktivnostima u privatnom sektoru sa posebnim naglaskom na razvoju inkubatora i akceleratora, kako bi se omogućilo lakše osnivanje startup i spinof preduzeća. Tehnopolis je prepoznat kroz aktivnosti u okviru sledećih strateških ciljeva: Strateški cilj 3. Poboljšanje saradnje u okviru sistema inovacija Operativni cilj 3.2 Jačanje inovacione infrastrukture; Strateški cilj 4 Podrška inovativnim aktivnostima u privrednom sektoru, Operativni cilj 4. 2 Stimulisanje razvoja inovativnih startupova, Strateški cilj 5 Poboljšanje okvirnih uslova za inovacioni ekosistem Operativni cilj 5. 2 Promocija značaja inovacija sa fokusom na informisanje šire javnosti i privrede
6. **Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje za period 2020-2024** Operativni cilj 2.2. Unaprijediti vještine i preduzetničke kompetencije za različite ciljne grupe (nezaposleni, mladi, žene, odrasli; Mjera 2.2.1: Organizovati specijalizovane obuke za razvoj preduzetničkih kompetencija, znanja i veština za različite ciljne grupe. Mjera 2.2.3: Razviti i implementirati programe za podsticanje preduzetništva u ključnim sektorima (IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije...) Operativni cilj 3.2.: Promovisati značaj usvajanja preduzetničke kompetencije na svim nivoima obrazovanja; Mjera 3.2.5: Promovisati dobre prakse i značaj usvajanja preduzetničke kompetencije u okviru neformalnog obrazovanja kao i najbolje aktivnosti i ideje u okviru određenih ciljnih grupa

2. ORGANIZACIJA

2.1. Struktura i način organizacije, kapaciteti i upravljanje procesima

Inovaciono preduzetnički centar Tehnopolis predstavlja neprofitno privredno društvo sa ograničenom odgovornošću kome je osnivač i 100% vlasnik Vlade Crne Gore. Koordinaciju rada IPC Tehnopolis vrši petočlani Odbor direktora, dok je nadležno ministarstvo za rad IPC Tehnopolis Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja.

Rad IPC Tehnopolis je organizovan kroz rad 3 Centra – Centra za razvoj preduzetništva i upravljanje projektima, Centra za programske aktivnosti istraživanje i razvoj i Centra za podršku poslovanju.

Poslovni model IPC Tehnopolis je diversifikovan a izvori finansiranja su sledeći: projekti finansirani iz fondova Evropske unije i nacionalni projekti, javni izvori finansiranja, prihodi od sopstvene djelatnosti.

IPC Tehnopolis raspolaže sa 2000 m² prostornih kapaciteta sa sljedećom infrastrukturom: kancelarijski prostor, Laboratorija za industrijski dizajn – TechLab, Biotehnološka laboratorija – BioLab, Data centar, FILA inovativna laboratorija, Coworking prostor – Code Hub Nikšić, multimedijalna sala, sala za sastanke, učionice.

Kako su postojeći prostorni kapaciteti IPC Tehnopolis zauzeti a kroz EU projekte finansirana nabavka opreme namijenjene nadogradnji kapaciteta kako Laboratorije za industrijski dizajn tako i Biotehnološke laboratorije, u toku 2022. godine javila se potreba za dodatnim prostorom kako bi se nabavljena oprema stavila u funkciju. U cilju iznalaženja rješenja, a na osnovu zaključaka sa sjednice Odbora direktora,

menadžment IPC Tehnopolis se obratio predsjedniku Opštine Nikšić zahtjevom za ustupanje prostora koji se nalazi u okviru kompleksa objekata Instituta za crnu metalurgiju AD Nikšić.

Skupština opštine Nikšić, na sjednici održanoj 27.12.2022. godine, donijela je odluku o davanju na korišćenje, bez naknade na period od godinu dana uz mogućnost produžavanja vremena korišćenja do pet godina, poslovnog prostora u objektu Instituta za crnu metalurgiju AD Nikšić, Rudo polje, upisanog u listu nepokretnosti 3431 KO Nikšić, površine 182m².

Takođe, IPC Tehnopolis se početkom 2020. godine obratio Opštini Nikšić zahtjevom za ustupanje na korišćenje prostora u Domu revolucije Nikšić. U aprilu 2020. godine zaključen je Ugovor o davanju na korišćenje poslovnog prostora u objektu Doma revolucije između Opštine Nikšić i Ministarstva nauke, koje je u tom periodu vršilo nadzor nad radom IPC Tehnopolis. Navedenim Ugovorom, poslovni prostor površine 828 m² ustupljen je na korišćenje Ministarstvu nauke za potrebe IPC Tehnopolis, na neodređeno vrijeme.

Nakon zaključivanja navedenog ugovora, izrađeno je idejno rješenje rekonstrukcije poslovnog prostora na koje je Glavni gradski arhitekta izdao saglasnost nakon čega je izrađen glavni projekat rekonstrukcije prostora kao i revizija glavnog projekta.

Za realizaciju projekta rekonstrukcije i opremanja navedenog poslovnog prostora neophodno je obezbijediti finansijska sredstva u iznosu od 1,1 milion €.

U ovom prostoru planirano je smještanje:

- Laboratorije za industrijski dizajn – 3D centra;
- Coworking prostora Code Hub Nikšić;
- Kancelarijskog prostora za mikro i male kompanije;
- Sudija za postprodukciju tona, slike i animaciju;
- Opreme za gaming industriju
- Crowdfunding studija;
- Multimedijalne sale;
- Sale za sastanke.

Zakonom o budžetu za 2023. godinu, projekat "Dom digitalne revolucije" uvršten je u kapitalni budžet Uprave za kapitalne projekte za 2023. godinu sa iznosom od 186,300.00 € i u II kvartalu 2023. godine očekuje se raspisivanje javne nabvaka za izgradnju Doma digitalne revolucije od strane Uprave za kapitalne projekte.

IPC Tehnopolis zapošljava 27 mladih osoba koje predstavljaju profesionalan kadar sa međunarodnim i nacionalnim iskustvom. Prosjek godina zaposlenih u IPC Tehnopolis je 37 godina. Od ukupnog broja zaposlenih 56% su žene koje između ostalog pokrivaju i dio rukovodećih pozicija.

Već 2018. godine u izvještaju Evropske komisije o napretku naše zemlje u evropskim integracijama u dijelu izvještaja koji se odnosi na inovativne djelatnosti Evropska komisija Tehnopolis ocjenjuje kao "fully operational".

IPC Tehnopolis je pozicioniran na tržištu kao ključni akter u oblasti razvoja inovacija i preduzetništva u Crnoj Gori uz posjedovanje karakterističnog vizuala sa dominantnom plavom bojom i uz prepoznatljivi

slogan „Partner vašem razvoju“. Svi navedeni elementi su inkorporirani u sve materijale koji se koriste u internoj i eksternoj komunikaciji IPC Tehnopolis. Dodatno, IPC Tehnopolis je na teritoriji Zapadnog Balkana i Evropske unije prepoznat kao pouzdan i respektabilan partner kroz implementaciju preko 30 međunarodnih projekata sa mrežom od preko 150 partnerskih institucija.

U skladu sa nacionalnom regulativom i relevantnom regulativom u okviru projekata koje ko-finansira Evropska unija, IPC Tehnopolis ima sljedeće ugovorne odnose sa klijentima:

Ugovori o podršci biznis inkubatora uz pripadajuće anekse koji podrazumjeva ugovore o predinkubaciji, inkubaciji i virtualnoj inkubaciji u zavisnosti od definisanog nivoa podrške. Zatim ugovori o poslovno tehničkoj saradnji sa spoljnim ekspertima i klijentima, ugovor o predakceleraciji za korisnike programa predakceleracije, Subsidy ugovor i partnerske ugovore za projekte kofinansirane od Evropske unije, ugovore o povjerljivosti podataka u slučaju razmjene povjerljivih podataka i informacija sa trećim licima i korisnicima.

3. USLUGE

3.1. Vrste i broj programa podrške korisnicima / stanarima

Aktivnosti i program podrške IPC Tehnopolis stanarima i korisnicima su podijeljene u 3 grupe:

- *Kreiranje novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća kroz rad biznis inkubatora i implementaciju svih definisanih nivoa podrške kao i kroz implementaciju specifičnih ciljanih programa podrške razvoju inovativnih preduzetničkih ideja;*
- *Unapređenje kapaciteta crnogorskog inovativnog ekosistema u dijelu znanja i vještina kroz organizaciju obuka i treninga;*
- *Aktivacija, promocija inovativnog preduzetničkog potencijala i izgradnja inovativnog ekosistema u Crnoj Gori kroz organizaciju promotivno edukativnih događaja.*

U dijelu kreiranja novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća biznis inkubator u prvim koracima pruža sve neophodne informacije za osnivanje ili razvoj biznisa i služi kao svojevrsna info tačka u procesu razvoja inovativne preduzetničke ideje. U narednom koraku, za sve aplikante koji ispune potrebne definisane uslove dostupna su 4 modela podrške i to: predinkubacija, inkubacija, virtualna inkubacija i podrška po komercijalnim uslovima. Navedena podrška podrazumjeva neophodnu infrastrukturu, konsultantsku, mentorsku podršku, podršku kroz izgradnju znanja i vještina uz umrežavanje na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou, a u skladu sa prepoznatim potrebama stanara definisanu kroz relevantne planove razvoja svakog stanara i pripadajuće akcione planove sa gantogramima aktivnosti. Posebno je važno istaći da je stanarima u dijelu infrastrukturne podrške pored kancelarijskog prostora dostupna podrška laboratorije za industrijski dizajn – TechLab, Biotehnološke laboratorije – BioLab, Data centra, coworking prostora – Code Hub Nikšić te FILA inovativne laboratorije za oblast pametne poljoprivrede. Navedena podrška je dostupna stanarima potpuno besplatno ili pod subvencioniranim uslovima. Akcenat je stavljen na jačanju podrške u predinkubaciji, gdje se sa stanarima, interno i sa svakim timom pojedinačno, obrađuje više tema, poput: Osnove preduzetništva; Inovativni i startup ekosistem u Crnoj Gori; Targetiranje dostupnih mjera podrške; Istraživanje tržišta; Biznis i tehnopolološki mentori; Lean start-up metodologija i Lean business model canvas; Validiranje poslovne

ideje; Testiranje ideje i izrada prve verzije proizvoda (prototipa); Desing thinking i design sprint; Osnove digitalnog marketinga; Modeli monetizacije platforme i finansije; Dostupni alati za pravljenje web sajta/društvenih mreža (bez potrebe znanja kodiranja); Alati za poslovnu komunikaciju; AI aplikacije za podršku poslovanju; Upoznavanje sa zajednicom i umrežavanje; Pravni okvir i oblici organizovanja; Biznis plan i pivotiranje ideje; Prezentacijske vještine i „pitch“. Posebna pažnja se posvećuje i da se timovi koji prolaze fazu predinkubacije osposobe za apliciranje na pozive koje raspisuje Inovacioni fond Crne Gore.

Pored rada biznis inkubatora, IPC Tehnopolis samostalno ili u partnerstvu sa nacionalnim i međunarodnim partnerima radi na razvoju i implementaciji specifičnih programa podrške poput programa predakceleracije BoostMeUp, RISE programa razvoja socijalnog preduzetništva ili EU4TECH Proof of concept programa. Posebno važan segment u u dijelu kreiranja novih i jačanje konkurentnosti postojećih crnogorskih preduzeća predstavlja izazov poboljšanje uslova za finansiranje i pristup kapitalu za inovativne i preduzetničke ideje i startup projekte iz Crne Gore. U ovoj oblasti IPC Tehnopolis je kroz privlačenje sredstava iz dostupnih međunarodnih fondova pružio značajne mogućnosti za privlačenje kapitala i alternativnih izvora finansiranja i prezentaciju ideja i projekata investitorima, biznis anđelima iz zemlje i regiona. Konkretno, pokrenuta je komunikacija s fondovima ICT Venture i Silicon Gardens Fund, te započeta saradnja na projektu EU-funded project X2.0 Europe.

3.2. Saradnja sa akademskom zajednicom

Saradnja sa akademskom zajednicom predstavlja posebno važan segment u ukupnom radu i razvoju usluga i aktivnosti podrške IPC Tehnopolis.

Trenutno, IPC Tehnopolis ima uspostavljenu formalnu saradnju kroz relevantne ugovore i memorandume o saradnji sa preko 50 univerziteta, uključujući 2 ključna univerziteta iz Crne Gore – Univerzitet Crne Gore i Univerzitet Donja Gorica, preko 30 univerziteta iz regiona uključujući Univerzitet u Beogradu, Univerzitet u Novom Sadu, Sveučilište Zadar, Sveučilište Rijeka, Sveučilište Split, Univerzitet Banjaluka, Sveučilište Mostar, Univerzitet u Tirani, ali i preko 20 evropskih univerziteta poput Norwegian University of Science and Technology Vilnius Gediminas Technical University, Wageningen University, Univerzitet Maribor, University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine of București.

Navedena saradnja se ogleda u implementaciji međunarodnih projekata dominantno u okviru Erasmus + programa podrške i saradnje akademske i neakademske zajednice, transferu znanja i praksi u dijelu razvoja infrastrukturnih segmenata IPC Tehnopolis, ali i navedenih akademskih institucija, saradnji na implementaciji programa izgradnje preduzetničkih vještina studenata navedenih univerziteta kroz organizaciju različitih edukativnih i promotivnih aktivnosti ali i kroz organizaciju specifičnih formata događaja poput hakatona.

3.3. Saradnja sa poslovnom zajednicom

Saradnja sa poslovnom zajednicom predstavlja jedan od ključnih segmenata u ukupnom radu i razvoju usluga i aktivnosti podrške IPC Tehnopolis.

Posebno važan dio podrške u dijelu unapređenja konkurentnosti sektora MSP u Crnoj Gori jeste podrška koju pružaju infrastrukturni segmenti IPC Tehnopolis koji su opremljeni kroz podršku Evropske unije Crnoj Gori u okviru ugovora "Improvement of research and innovation related infrastructures that can be used

in support for SMEs development” - EuropeAid/140317/IH/SUP/ME. Navedeni infrastrukturni segmenti imaju za cilj da unaprijede proces proizvodnje i kvalitet proizvoda i usluga postojećih proizvoda MSP iz Crne Gore, razvoj novih inovativnih proizvoda i usluga uz usvajanje i korišćenje savremenih tehnologija i digitalizaciju procesa poslovanja.

Sa dijelom stanara iz poslovnog sektora IPC Tehnopolis je razvio više projekata koji imaju za cilj razvoj tehnoloških i netehnoloških inovacija u cilju unapređenja konkurentnosti navedenih poslovnih subjekata ili u dijelu razvoja novih inovativnih proizvoda ili usluga namijenjenih izvoznim globalnim tržištima poput inovativnog projekta sa startup kompanijom Uhura Solutions.

U dijelu saradnje u poslovnom sektoru u oblasti razvoja inovacija i rješavanja problema sa kojima se susreću MSP u Crnoj Gori, IPC Tehnopolis zajedno sa partnerima radi na implementaciji posebnog formata događaja – hakatona, koji imaju za cilj da okupe istraživačke i razvojne timove koji imaju cilj da riješe definisane probleme i izazove MSP kroz predlaganja hardverskih ili softverskih rješenja za rješavanje navedenih problema ili prevazilaženje definisanih izazova.

Na kraju, IPC Tehnopolis stavlja poseban akcenat na unapređenje znanja zaposlenih u MSP prije svega u dijelu usvajanja znanja novih savremenih tehnologija. U prethodnom periodu zaposleni iz sektora MSP su prošli relevantne obuke u organizaciji IPC Tehnopolis u dijelu 3D modelovanja i 3D štampe, digitalnog marketinga, alternativnog finansiranja, upravljanja projektnim ciklusom, itd.

Na samom kraju, IPC Tehnopolis je član novoosnovanog privrednog savjeta Opštine Nikšić, udruženja najuspješnijih MSP iz Nikšića, koji će biti platforma za dodatno uvezivanje, razmjenu znanja i iskustava i značajan činilac u privrednom ambijentu ne samo Nikšića nego i Crne Gore.

3.4. Infrastrukturna podrška i dostupnost stanarima

IPC Tehnopolis raspolaže sa 2000 m² prostornih kapaciteta sa sljedećom infrastrukturom: kancelarijski prostori, Laboratorija za industrijski dizajn – TechLab, Biotehnološka laboratorija – BioLab, Data centar, FILA inovativna laboratorija, coworking proctor – Code Hub Nikšić, multimedijalna sala, sala za sastanke, učionice.

Kada su u pitanju stanari biznis inkubatora IPC Tehnopolis i polaznici programa podrške IPC Tehnopolis, navedena infrastrukturalna podrška je dostupna potpuno besplatno ili pod značajno subvencioniranim uslovima. Navedena infrastrukturalna podrška je dostupna i svim zainteresovanim stranama iz Crne Gore i regiona pod komercijalnim uslovima.

Kada je u pitanju osnovna infrastruktura, IPC Tehnopolis raspolaže sa 21 u potpunosti opremljenom kancelarijom kvadrature od 9.88 do 26.69 m², multimedijalnom salom površine 114.41 m² kapaciteta do 100 mjesta sa kabinama i opremom za simultani prevod, salom za sastanke površine 41.29 m² kapaciteta do 17 mjesta i učionicom površine 31.70 m² kapaciteta do 10 mjesta.

FILA inovativna laboratorija u oblasti pametne poljoprivrede predstavlja inovativno okruženje koje omogućuje saradnju među akterima inovacionih sistema, posebno između poslova i istraživanja, kako bi se poboljšao pristup rezultatima istraživanja za preduzeća, posebno MSP, čime se stimuliše stvaranje inovativnih rješenja i inovativnog pokretanja i dalje ulaganje u inovacije.

Coworking prostor Code Hub-a u Nikšiću kapaciteta 30 mjesta namijenjen je stanarima biznis inkubatora, pojedincima i timovima s poslovnim idejama, startup-ovima, IT preduzećima i ekspertima, digitalnim nomadima, svim studentima, freelancerima, turistima i putnicima kojima je potreban prostor za rad, kao i svim osobama koje žele da ostvare poslovne kontakte, dobiju mentorsku podršku i postanu dio coworking zajednice.

O razvoju infrastrukturnih segmenata (laboratorija) detaljnije u poglavlju 4.

3.5. Međunarodna saradnja u cilju pružanja podrške korisnicima / stanarima

Međunarodna saradnja u cilju pružanja podrške stanarima i drugim korisnicima usluga IPC Tehnopolis se u najvećem obimu odnosi na razvoj i implementaciju međunarodnih projekata sa ciljem razvoja inovativnog preduzetništva, modernizacije i unapređenja konkurentnosti privrede, kreiranja novih znanja, razvoja i primjene inovacija proizvoda i procesa, upotrebe inovativnih tehnologija, uvođenja novih poslovnih modela, kao i razvoj kapaciteta i infrastrukture potrebne za podršku navedenim aktivnostima. IPC Tehnopolis je u prethodne 4 godine napravio posebno značajne rezultate u navedenom segmentu kroz razvoj i implementaciju preko 30 međunarodnih projekata. Većina projekata IPC Tehnopolis su kofinansirani od strane Evropske unije kroz dostupne programe podrške za IPA zemlje, i to: tri transnacionalna programa (Jadransko-jonski, Dunavski i Mediteranski program), dva trilateralna programa (Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora i Italija-Albanija-Crna Gora) i Erasmus + program. Manji broj projekata je finansiran od strane drugih međunarodnih donatora poput GIZ-a, UNDP-a, Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RICO), GROUPE SOS Pulse, Omladinske mreže jugoistočne Evrope (SEEIN), Instituta Francais i francusko-njemačka kancelarije za mlade (OFAJ).

Kroz navedene projekte generisan je veliki broj aktivnosti podrške za razvoj inovativne zajednice u Crnoj Gori kroz aktivnosti izgradnje kapaciteta (meet up-ovi, obuke, mentorski programi, inkubacioni programi), unapređenja postojeće i razvoj nove infrastrukture za podršku stanarima i korisnicima (Fab Lab, CNC centar, crowdfunding studio, kancelarija za IPR, kabineti za robotiku i mehatroniku, unapređenje Biolab-a, unapređenje coworking prostora Code Hub Nikšić), aktivnosti umrežavanja (B2B i B2C susreti, studijske posjete, studijski boravci, učešće na konferencijama), direktna finansijska podrška, alternativno finansiranje (3+1 crowdfunding kampanja, povezivanje sa VC fondovima, investitorima i biznis anđelima).

4. PLAN RAZVOJA INFRASTRUKTURNIH SEGMENTA (LABORATORIJA) U 2023.

4.1. Uvod

Infrastrukturni segmenti koji se nalaze u sklopu IPC Tehnopolis predstavljaju važan dio podrške konkurentnosti sektora MSP u Crnoj Gori i oni obuhvataju 3 cjeline: Laboratoriju za industrijski dizajn – TechLab Tehnopolis; Biotehnološku laboratoriju – BioLab Tehnopolis i Data centar. Opremanje navedenih segmenata je izvršeno uz podršku Evropske unije u okviru ugovora „Improvement of research and innovation related infrastructures that can be used in support for SMEs development“ – EuropeAid/140317/IH/SUP/ME, vrijednost opreme je 817,924.00 EUR. Kada je u pitanju puna održivost ovih segmenata procjene eksperata su da je za njeno postizanje potrebno od 3 do 5 godina pod uslovom

da imamo potpuno obučeni i dovoljan broj zaposlenih, kao i funkcionalnu opremu. Do postizanja potpune održivosti neophodna nam je institucionalna podrška.

4.2. Laboratorija za industrijski dizajn TechLab Tehnopolis

Laboratorija za industrijski dizajn raspolaže visokokvalitetnom, savremenom proizvodnom opremom i softverima za dizajn i brzu izradu prototipova i rezervnih dijelova za potrebe široke mreže djelatnosti od poljoprivrede, drvne i metalne industrije do energetike i IT sektora. Sprovedenjem međunarodnih projekata u sprezi sa drugim sektorima IPC Tehnopolis, kontinuirano se nabavlja nova oprema koja TechLab-u omogućava nove proizvodne mogućnosti, a pohađanjem obuka i seminara se unapređuje znanje zaposlenih za rad sa novim tehnologijama. Dosadašnji rad je rezultirao sa preko 20 izrađenih prototipova za potrebe inovatora, studenata i ustanova sa prostora Crne Gore i okruženja, 9 organizovanih i održanih obuka za predstavnike MSP sektora iz Nikšića, više desetina održanih radionica studentima i učenicima, kao i kvalitetno izvršenim komercijalnim uslugama pravnim i fizičkim licima sa prostora Crne Gore. Nastavljamo rad u skladu sa višegodišnjim planom, a u zavisnosti od kapaciteta kako ljudskih tako i finansijskih, u 2023-oj godini fokusiraćemo se na aktivnosti koje uključuju:

- Podršku svim subjektima koji su članovi biznis inkubatora IPC Tehnopolis, i institucijama sa kojima je potpisan Memorandum o saradnji odnosno poseban ugovor o pružanju podrške inovatorima, postdiplomcima i drugim subjektima;
- Nastavak implementacije projekta podrške Craftinno;
- Uspostavljanje edukativnog centra koji će služiti za organizovanje i sprovođenje obuka za korišćenje tehnologija zastupljenih u TechLab-u;
- Organizovanje i održavanje obuke za operatere na CNC glodalici i CNC ruteru;
- Proces sertifikovanja obuka u skladu sa propisima Centra za stručno obrazovanje;
- Premještanje opreme u halski prostor Instituta za crnu metalurgiju;
- Stavljanje u funkciju aparata za zavarivanje i plan programa obuke na robotskoj ruci;
- Prezentaciju mogućnosti TechLab-a kroz učešće na konferencijama, sajmovima i drugim manifestacijama;
- Usavršavanje zaposlenih;

Realizacijom nabrojanih ključnih aktivnosti, uz druge koje se javljaju u svakodnevnom radu, poboljšaće se nivo kvaliteta rada i mogućnosti laboratorije, što će rezultirati zadovoljavajućim nivoom profesionalizma kojem se teži još od osnivanja laboratorije. Krajnji cilj je da TechLab, razvijen do punog kapaciteta, bude pokretač i podrška za razvoj novih proizvoda, veza između akademskog sektora i privrede, i centar za osmišljavanje i održavanje sertifikovanih obuka za korišćenje CNC i 3D tehnologija, zavarivanje i robotiku.

4.3. Biotehnološka laboratorija BioLab Tehnopolis

Biotehnološka laboratorija, BioLab Tehnopolis ima za cilj da kroz mrežu usluga koje će biti orijentisane ka poljoprivrednim proizvođačima, kroz razmjenu kontakata, znanja i resursa, kao i kroz uvezivanje akademskog i biznis sektora doprinosi i bude podrška razvoju i unaprijeđenju poljoprivredne proizvodnje.

Biotehnološka laboratorija, BioLab Tehnopolis raspolaže:

- opremom za sprovođenje agrohemijskih i fizičko-mehaničkih analiza zemljišta;
- opremom za vršenje analiza farmakološki aktivnih supstanci veterinarskih lijekova u uzorcima mlijeka;
- opremom za vršenje PCR analiza za detekciju određenih patogena koji su uzročnici kvarenja hrane;
- opremom za testiranje tehničke ispravnosti mehanizacije koja se koristi za upotrebu sredstava za zaštitu bilja i
- dronom za praćenje procesa napretka vegetacije i kvaliteta usjeva poljoprivrednih kultura.

Agrohemijska analiza zemljišta predstavlja osnov za donošenje racionalne odluke o količini i formulaciji mineralnih i organskih đubriva koje je potrebno primijeniti na nekoj parceli i utvrđivanje stanja osobina zemljišta. Takođe, analiza zemljišta omogućava davanje preporuke za gajenje određenih kultura. Prepoznavanjem potrebe poljoprivrednih proizvođača za analizama zemljišta, biotehnološka laboratorija BioLab Tehnopolis je unaprijedila svoje kapacitete kroz nabavku opreme. Osoblje će pohađati određene obuke kako bi usavršavali svoje znanje i rad na uređajima. Očekuje se da će od jeseni tekuće godine laboratorija za sprovođenje agrohemijskih analiza i fizičko-mehaničkih osobina zemljišta biti operativna.

Česta upotreba farmakološki aktivnih supstanci u kliničkoj praksi na govedarskim farmama uzrokuje pojavu njihovih ostataka u mlijeku. Najčešće korišćeni lijekovi u mliječnoj industriji su antibiotici. Za dokazivanje ostataka antibiotika u mlijeku postoje brojni testovi i metode različite osjetljivosti. LC-MS/MS metoda nudi vrlo dobru osjetljivost i selektivnost u analizi tragova zagađivača hrane. S obzirom na to da BioLab raspolaže tečnim hromatografom sa masenom spektrometrijom obezbijedeni su uslovi za realizaciju analiza farmakološki aktivnih supstanci veterinarskih lijekova u uzorcima mlijeka, konkretno 17 antibiotika (benzylpenicilin, amoxicilin, ampicilin, cloxacilin, oxacilin, sulfadiazin, sulfathiazol, sulfapyridin, sulfamerazin, sulfamethazin, sulfachloropyridazin, sulfadimethoxin, sulfaquinoxalin, sulfaguanidin, sulfadoxin, sulfamethoxazol, sulfamethoxypyridazin).

Na uređaju q16 Real Time PCR nastav ćemo da baziramo usluge brze detekcije potencijalno prisutnih patogena u određenim prehrambenim proizvodima animalnog porijekla.

Dronom Parrot Bluegrass koji je namijenjen za poljoprivredu se prikupljaju podaci koji se dalje obrađuju softverski (pix4Dfields) i dobijaju izvještaji koji omogućavaju praćenje procesa napretka vegetacije i kvaliteta usjeva poljoprivrednih kultura. Analizom NDVI (Normalized Difference Vegetation Index) mapa, lako se lokalizuju područja u kojim vegetacija slabije napreduje i može se blagovremeno reagovati i razmotriti rješenja za pospješivanje kvaliteta i sprečavanje gubitka prinosa. Za 2023. godinu planiran je nastavak praćenje vegetacionog statusa dronom na određenom broju parcela, kao vid podrške poljoprivrednim proizvođačima.

Pravilna primjena hemijskih sredstava ima veliki uticaj na prinose po hektaru, troškove proizvodnje kao i na ekološke uslove okruženja. Efikasnost primjenjenih sredstava za zaštitu bilja zavisi od procesa aplikacije, prije svega od stanja i ispravnosti mašina i opreme, kao i od znanja i osposobljenosti korisnika mašina. Kao i u toku prethodne dvije godine, nastaviće se sa dobrom praksom sprovođenja Monitoringa uređaja za upotrebu pesticida u saradnji sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. Kao dodatna vrijednost u sklopu Monitoringa za 2023. godinu, pored testiranja ispravnosti oko 50 uređaja, biće održane dvije edukativne radionice u cilju podizanja svijesti ciljne grupe o značaju ispravnosti mehanizacije za upotrebu pesticida.

Laboratorijska ispitivanja i procjena usaglašenosti presudni su faktori koji omogućavaju razvoj nauke i tehnologije. Standard ISO 17025 pomaže u usklađivanju procedura i standardnih metoda, olakšava saradnju između laboratorija i drugih tijela i promoviše prihvatanje rezultata između različitih zemalja. Kako bi potvrdili tehničku kompetentnost laboratorije, osoblje laboratorije će u kontinuitetu raditi na ispunjavanju zahtjeva predviđenih standardom. U skladu sa navedenim radiće se na akreditaciji određenih metoda vezanih za analizu zemljišta, određivanje antibiotika u mlijeku i PCR metode.

Sve raspoložive resurse, BioLab će staviti na raspolaganje poljoprivrednim proizvođačima kroz usluge koje može ponuditi. U toku tekuće godine planiramo da za određeni broj poljoprivrednih proizvođača, ponudimo podršku u vidu sprovođenja određenog broja analiza zemljišta, analiza antibiotika u mlijeku, PCR analiza (u skladu sa dostupnim sredstvima), praćenja napretka vegetacionog statusa dronom i testiranja ispravnosti mehanizacije za upotrebu sredstava za zaštitu bilja.

4.4. Data centar Tehnopolis

Data centar IPC Tehnopolis je uspostavljen u cilju davanja podrške razvoju start-up kompanija u Crnoj Gori kao i sa ciljem ukupne digitalizacije poslovanja mikro, malih i srednjih preduzeća. Pored podrške, Data centar će pružati i komercijalne usluge kako bi osigurao svoju održivost u narednom periodu.

U 2023. godini, primarni fokus Data centra će biti pružanje podrške razvojnim timovima i startapovima, inovatorima, akademskoj zajednici kao i svim drugim preduzećima u oblasti IT industrije kroz korišćenje infrastrukturnih kapaciteta i najsavremenije opreme koju će ovaj centar sadržati. Dodatno, do kraja 2023. godine radićemo i na modelima komercijalizacije gdje ćemo istražiti mogućnosti privatno-javnog partnerstva.

5. INDIKATORI POSLOVANJA IPC TEHNOPOLIS ZA 2023. GODINU

Indikator	2023	2025
<i>Broj programa podrške</i>	11	19
<i>Broj korisnika programa podrške</i>	85	105
<i>Broj mentorskih sesija za stanare i korisnike programa podrške</i>	60	120
<i>Broj partnerskih organizacija uključenih u programe podrške</i>	28	40
<i>Broj razvijenih PoC, funkcionalnih prototipa, MVP</i>	35	55
<i>Broj nacionalnih i međunarodnih projekata</i>	28	38
<i>Uložena finansijska sredstava u aktivnosti programa podrške (direktna i in-kind finansijska podrške)</i>	220,000.00	250,000.00
<i>Iznos realizovanih sredstava međunarodnih donatora</i>	73,210.00	
<i>Broj međunarodnih partnera</i>	145	160
<i>Broj unaprijeđenih ili novorazvijenih infrastrukturnih segmenata</i>	4	6
<i>Broj podržanih inovatora</i>	14	23
<i>Broj podržanih poljoprivrednih proizvođača</i>	80	120
<i>Broj obuka, radionica i treninga</i>	35	51

<i>Broj učesnika obuka, radionica i treninga</i>	450	750
<i>Međunarodne konferencije</i>	5	9
<i>Hakatoni</i>	2	4
<i>Kamp za mlade</i>	2	4
<i>Meet-upovi</i>	15	27
<i>Prezentacije inovativnih biznis ideja</i>	6	12
<i>Ostali događaji</i>	38	68
<i>Broj zaposlenih</i>	28	30
<i>Procenat pokrića troškova od strane IPC Tehnopolis</i>	12.71%	
<i>Procenat pokrića troškova iz budžeta</i>	87.29%	
<i>Učešće na međunarodnim konferencijama i sajmovima</i>	35	55

6. PLAN AKTIVNOSTI IPC TEHNOPOLIS ZA 2023. GODINU

Kategorie	Verfahren									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Verfahren	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Prozess	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Umsatz	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kosten	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gewinn	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Umsatz	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kosten	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gewinn	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Umsatz	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kosten	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gewinn	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

7. FINANSIJSKI ASPEKT POSLOVANJA U 2023. GODINI

Plan je sačinjen u odnosu na zvaničnu informaciju da se prenos javnih sredstava IPC Tehnopolis, ne odnosi na državnu pomoć, jer finansiranje istraživačke organizacije i/ili istraživačke infrastrukture može biti u potpunosti isključeno iz područja primjene pravila o državnoj pomoći, pod uslovom da je ekonomska upotreba isključivo sporedne prirode (do 20% ukupnog godišnjeg kapaciteta te organizacije).

U narednoj tabeli dat je pregled planiranih opštih i zajedničkih troškova IPC Tehnopolis koji su nužni za bazično funkcionisanje IPC Tehnopolis (zarade zaposlenih, upravljanje, redovno održavanje objekta i opreme, snabijevanje električnom energijom, vidljivost IPC Tehnopolis, zakonske obaveze osiguranja, zaštite na radu, servisiranja opreme).

Vrsta troška	Iznos (€)
Troškovi zarada zaposlenih i naknada zarada	320,000.00
Troškovi bruto naknada članovima OD	29,000.00
Troškovi konsultantskih usluga i ugovora o djelu	15,000.00
Troškovi službenih putovanja	12,000.00
Troškovi osiguranja zaposlenih	2,000.00
Troškovi osiguranja opreme i objekta	5,000.00
Troškovi sredstava za higijenu i čišćenje	4,000.00
Troškovi kancelarijskog materijala	4,000.00
Troškovi telekomunikacionih usluga	10,000.00
Troškovi električne energije	26,000.00
Troškovi goriva	7,000.00
Troškovi vodovoda i komunalnih usluga	2,500.00
Nabavka robe – kafeterija	5,000.00
Troškovi održavanja objekta i opreme	35,000.00
Troškovi održavanja i registracije vozila	3,000.00
Troškovi sitnog i potrošnog materijala	10,000.00
Troškovi izrade i štampe promotivnog materijala	7,000.00
Troškovi oglašavanja i marketinga	4,000.00
Troškovi uvođenja zaštite na radu	3000.00
Troškovi uvođenja ISO standard	4,000.00

Troškovi provizija	3,000.00
Troškovi PTT usluga i taksi	1,000.00
Troškovi kamata po overdraft kreditu	25,000.00
Troškovi članarina i kotizacija	4,000.00
Troškovi reprezentacije	3,000.00
Ostali nepredviđeni troškovi	10,500.00
Ukupno troškovi	554,000.00

U nastavku je obrazloženje najznačajnijih troškova u ovoj grupi troškova.

Troškovi zarada i naknada zarada odnose se na ukupne troškove koje poslodavac izdvaja za zarade i naknade zarada za 27 zaposlenih za prosječan broj sati (176 h) obračunate na osnovu važećeg Pravilnika o zaradama i naknadama zarada, kao i programa Evropa sad. Troškovi zarada čine 57.76% ukupno planiranih osnovnih troškova. Odbor direktora je usvojio procenat povećanja neto zarada za 10 % počev od aprila 2023. što na godišnjem nivou dovodi do povećanja ukupnog troška zarada.

Troškovi bruto naknada članovima Odbora direktora odnose se na ukupan trošak naknada za četiri člana Odbora direktora do 01.05. odnosno pet članova Odbora direktora nakon 01.05. pod pretpostavkom da će svi imenovani članovi Odbora direktora novog saziva imati pravo na naknadu u iznosu definisanom u prethodnoj Odluci Vlade Crne Gore. Naknade članova odbora direktora obračunavaju se u skladu sa prosječnom neto zaradom u 2022. godini.

Troškovi komunikacionih usluga odnose se na troškove fiksne, mobilne telefonije, troškove interneta kao i troškove on line Zoom platforme uspostavljene usled potrebe za organizacijom niza zahtjevnih događaja i webinar na on line način.

Troškovi električne energije, planirani su u nešto većem iznosu u odnosu na potrošnju za prethodnu godinu usled stavljanja u upotrebu novonabavljene opreme kroz projekte.

U skladu sa nabavkom nove opreme za rad laboratorije došlo je do povećanja troškova održavanja iste, pored toga troškovi održavanja objekta i opreme odnose se na troškove zakonom propisanih servisa kao i troškove održavanja koji opremu održavanju funkcionalnom (servis lifta, deratizacija i dezinsekcija, tehnička zaštita, servis PP aparata, servis sistema za dojavu požara, servis agregata, servis klima, servis UPS Sistema, sistem slabe struje, jarboli, krećenje objekta).

Planom je projektovano pokrivanje troškova iz sledećih redovnih izvora finansiranja

Vrsta prihoda	iznos (€)
Budžet - Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja	473,600.00
Prihodi od zakupa - kancelarije stanara	23,000.00

Prihodi od zakupa sala	8,000.00
Prihod od kafeterije	14,000.00
Prihodi od organizacije događaja	3,000.00
Prihodi od usluga	2,000.00
Opština Nikšić -organizacija obuka	10,000.00
Refundacije trudničko / porodijsko	16,000.00
Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove	5,371.90
Ukupno prihodi	554,971.90

Prihod u iznosu 473,600.00 € predstavljaju sredstva odobrena IPC Tehnopolisu na osnovu Zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu.

U toku 2023. IPC Tehnopolis nastavlja sa implementacijom projektnih aktivnosti, kroz nastavak implementacije projekata koji nijesu završeni u 2022. godini, kao i kroz početak implementacije novih projekata. U skladu sa tim očekuju nas sledeće vrste troškova:

Vrsta troška	Iznos (€)
Troškovi zarada	72,150.19
Kancelarijski i administrativni troškovi	6,779.65
Troškovi službenih putovanja	30,420.44
Troškovi eksternih eksperata	127,411.59
Ulaganja u opremu	20,880.00
Radovi i podrška start up timovima	41,000.00
Ukupno troškovi	298,641.87

Prihod od projektnih aktivnosti su planirani u iznosu od 300,194.35 €. Dodatni planirani prihodi koje IPC Tehnopolis obezbeđuje od sopstvenih usluga i inicijativa iznose 81,371.90 €.

Planirani prihod od projekata

Vrsta prihoda	Iznos (€)
Prihodi od međunarodnih projekata	200,194.35
Prihod od nacionalnih projekata	100,000.00
Ukupno prihodi	300,194.35

TehnoPolis je u svrhu finansiranja projektnih aktivnosti koristi overdraft kredit u iznosu od milion eura. Stanje obaveza po kreditu na 31.12.2022. godine iznosi 641,631.01 €. Ugovor o overdraft kreditu ističe 22.09.2023. godine, te usled dinamike refundacije sredstava po osnovu sertifikovanih izvještaja IPC TehnoPolis neće moći na osnovu projektnih sredstava u potpunosti zatvoriti kredit do 22.09.2023.

U skladu sa navedenim očekivane uplate od sertifikovanih izvještaja u 2023. godini će iznositi 428,365.06 € eura što nije dovoljno za zatvaranje obaveza po kreditu. Takođe uplate po osnovu sertifikovanih izvještaja u iznosu od 171,112.96 € očekuju se u 2024. godini. Sredstva primljena po ovom osnovu se koriste isključivo za zatvaranje obaveza po osnovu overdraft kredita.

U cilju eliminisanja rizika od aktiviranja garancije Vlade Crne Gore, koja je za navedeni kredit garantovala u iznosu 800,000.00 menadžment IPC TehnoPolis će pregovarati sa bankom u cilju produženja roka otplate kredita. O svemu navedenom će menadžment blagovremeno komunicirati za Ministarstvom finansija.

FINANSIRANJE RAZVOJA USLUGA I INFRASTRUKTURNIH KAPACITETA

Pored redovnog i projektnog poslovanja, a kako bi IPC TehnoPolis održao kontinuitet dobre prakse održavanja kvalitetnih obuka za unapređenje preduzetničkih kapaciteta, te kako bi učinili svrsishodnim ulaganje EU u opremanje 3 laboratorije, započeli valorizaciju i opravdali ukazano povjerenje, IPC TehnoPolis u 2023. godini nastavlja sa sprovođenjem programa edukacija i obuka.

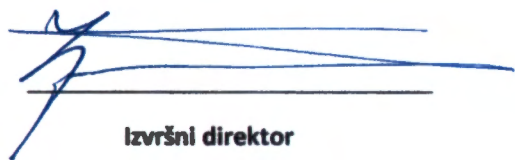
- organizaciju obuka koje su jedan od ključnih faktora razvoja preduzetničke kulture, unapređenja postojećih biznisa i osnivanja novih 10,000.00 €; Planom aktivnosti za 2023. predviđeno je sprovođenje 9 obuka. Predviđen je nastavak uspostavljanje saradnje uspostavljanje sa Opštinom Nikšić na ovom planu i sufinansiranje organizacije ovih obuka sa njihove strane.
- obezbjeđivanje neophodnih elemenata i potrošnog materijala za stavljanje u upotrebu i obezbjeđivanje funkcionalnosti opreme BioLab-a kao neophodne pretpostavke za pružanje podrške poljoprivrednim proizvođačima. BioLab će biti u prilici da pruži podršku poljoprivrednim proizvođačima i to: 500 PCR analiza, 50 testiranja atomizera i prskalica, 30 analiza zemljišta i 30 HPLC analiza, dodatno edukuje kadar i intenzivnije promoviše rad i svrhu postojanja BiotehnoLoške laboratorije među ciljnom grupom.
- obezbjeđivanje neophodnih elemenata i potrošnog materijala za stavljanje u upotrebu i obezbjeđivanje funkcionalnosti opreme TechLab-a – neophodno obezbijediti iznos 5,200.00 €. Sredstva koja su neophodna za dalji razvoj i unapređenje kapaciteta TechLaba odnose se na nabavku potrošnog materijala; filamenata, glodala za metal, glodala za drva, pleksiglasa, stirodura, forexa, ali i obuka koje su neophodne za zaposlene u TechLab-u kako bi adekvatno i kvalitetno upravljali opremom i iskoristili njene kapacitete u svrhe podrške inovatorima, razvojnim timovima ali i u komercijalne svrhe. Riječ je o naprednim obukama za Cam i Cad Solid Edge, CNC operatere, 3D skeniranje zavarivanje i napredne obuke za 3D štampu. Dodatno u skladu sa novonabavljenom opremom kroz EU projekte neophodan je nastavak edukacija zaposlenih TechLab-a.
- U 2023. godini IPC TehnoPolis će nastaviti aktivnosti na rješenju poslovnog

Sadržaj:

- modela Data centra i kroz poslovne kontakte sa vodećim IT kompanijama u Crnoj Gori eventualno kreirati privatno javno partnerstvo kako bi valorizovali kapacitete ovog infrastrukturnog segmenta.

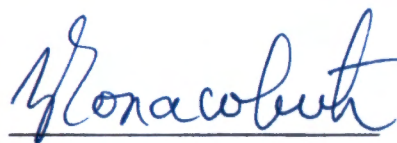
RAZVOJ USLUGA STANARIMA BIZNIS INKUBATORA I ULAGANJE U INFRASTRUKTURNE KAPACITETE

Podrška razvoju ideja stanara biznis inkubatora u prethodnom periodu oslanjala se isključivo na interne kapacitete i uključivanje u projektne aktivnosti IPC Tehnopolis. U cilju daljeg i kvalitetnijeg razvoja ovog najznačajnijeg segmenta IPC Tehnopolis neophodno je obezbijediti podršku u iznosu od 50,000.00 €, za troškove eksterne ekspertize lica i kompanija, te nabavku softvera, za prepoznate potrebe stanara u dijelu razvoja njihovih ideja i to u oblastima: analiza tržišta, razvoj proizvoda i brenda, zaštita intelektualne svojine, razvoj tehnologija kao i za troškove podrške u nabavci materijala i izrade prototipa u laboratorijama IPC Tehnopolis. Dodatno, izuzetno bi bila značajna i finansijska podrška IPC Tehnopolis stanarima biznis inkubatora a koja bi se ogledala u kreiranju SEED fonda za koji je u početnoj fazi potrebno obezbijediti 50,000.00 €. U 2023. IPC Tehnopolis, ukoliko uspije da proširi svoje infrastrukturne kapacitete, oformio bi i "proizvodni inkubator" po principu "maker space", što bi bio značajan impuls za unapređenje dostupnih usluga i podrške. Takođe, na unapređenju sistema podrške biznis inkubatora se radi i kroz program EIB Innovation Support programme for the Western Balkans. Navedeni program uz izgradnju kapaciteta, predstavlja potencijalno usklađivanje metodologije rada sa primjerima najbolje prakse u Evropskoj uniji, te omogućuje umrežavanje sa relevantnim institucijama poput Tehnopol – naučno tehnološkog parka iz Talina u Estoniji.

Izvršni direktor

Đorđije Malović

Predsjednik Odbora direktora

Zoran Čolaković